ԺԶ.՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4186 — 2/14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1899 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 11 ՇԱՊԱՆ 1317 — ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4186

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 Ղրշ
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ

ԼՈՒՍԱՄՈՒՏՆԵՐԸ

Էսաեան վարժարանը Խրիմվէրկիւ կալուածէն բաժնող միջնորմին խնդիրը շաբաթէ մը ի վեր կը զբաղեցնէ Պատրիարք, Վարչութիւն, Թաղ. Խորհուրդ և լրագրութիւն։ Բարի դրացնութիւնը՝ ինչպէս անհատներու կամ ընտանիքներու, այնպէս ալ հաստատութեանց համար փնտռուող և յարգի բան է. և այն փութկոտութիւնը որ ցոյց կը տրուի մեր կողմէ՝ Յունաց Հիւանդանոցին Հոգաբարձութեան մէկ փափագին գոհացում տալու համար, կարելիութեան սահմանին մէջ, հաշտ աչքով կը դիտուի, ինչպէս որ կը վայլէ։ Առաջնակարգ ճարտարագէտ մը նշանակուեցաւ որ պիտի կատարէ մասնագիտական քննութիւնը և եթէ շինուածային տեսակէտով վնաս մը չընդնշմարէ՝ լուսամուտները պիտի բացուին։ Մինչեւ իսկ լսեցինք թէ, հաճոյակատարութիւնը աւելի առաջ տանելու համար, ծախքի խնդիր չյարուցանելու տրամադրութիւններ ալ կան, ինչ որ նոյնքան պատուաբեր պիտի ըլլայ մեզի որքան հաճելի՝ Յոյներուն համար։ Ասոնք բոլորը խորհուրդներ են, որոնք բնականաբար Ազգ. Վարչութեան և անոր Ս. Նախագահին բովէն անցնելէ և մանրակրկիտ քննութենէ ետքը կրնան իրականութիւն գտնել։ Ամէն պարագայի մէջ, բարեյօժարութիւնը կայ, որուն ծափահարողներէն ենք։

Բայց, միեւնոյն ժամանակ կը մտածենք թէ, ի՞նչ է պատճառը որ այդ փութկոտութեան ու բարեյօժարութեան մէկ մասնիկը անգամ կը զլանանք՝ դարձեալ Բերայի մէջ, և մեր դպրոցներուն շուրջը զգացուած կենսական պէտքի մը առջեւ, զոր տարին մէկ անգամ կը յիշենք ու կ'անցնինք, աղքատ մը յիշելու պէս։ Աղքատին գոնէ՝ ողորմութիւն մը կը նետենք. այդ պէտքին՝ ա՛ն ալ չըրինք։

Զանձրոյթի շարժում մը պիտի ունենան ընթերցողները, եթէ համարձակինք յայտնել թէ մասնանիշ ըրած կամ յիշեցուցած պէտքերնիս՝ Տօլապ-Տէրէի դպրոցին շէնքին նորոգութեան կամ տեղափոխման խնդիրն է։ Բարեբաղդաբար, գէթ մեր մասին, ա՛լ ըսելիք մը չունինք անոր վրայ, այնքան անգամներ ուշադրութիւն ու կարեկցութիւն հրաւիրած ենք՝ վտանգաւոր ձորի մը եզերքը գտնուող այդ հին ու փտտած տնակին վրայ որ «ազգային վարժարան» անունը կը կրէ։ Աղքատանոց մը նուազ խղճալի երեւոյթ պիտի ունենար։ Ձմեռները ձմեռներուն կը յաջորդեն, և հոն յաճախող պզտիկ տղաքը ու աղջիկները, — բանւորի, ձկնորսի, աղեղ ծեծող մայրերու, չքաւոր ընտանիքի զաւակներ, — տխուր համակերպութեամբ մը կ'երթան կծկուիլ ու դողալ նստարաններուն վրայ որոնք կէս դարու հնութիւն ունին գուցէ, դպրոցին շէնքին նուազ տարեց ըլլալով։

Ատենօք անոր նկարագրութիւնը հրատարակեցինք Արեւելքի մէջ, յուսալով որ ազդեցութիւն մը կ'ընէ միտքերու վրայ, — անո՛նց մանաւանդ որոնք ձեռնհասութիւն ունին դարման մը հասցնելու այդ մոռցուած ու լքուած նախակրթարանին կարօտութեանը։ Օգուտ չըրաւ։ Այս գարնան սկիզբը, Պատրիարքական հանդիսաւոր այցելութիւն մը մեծապէս ոգեւորեց թաղեցիները և յուսադրեց երկսեռ աշակերտները։ Առաջին անգամն էր որ Պատրիարքի մը ներկայութիւնը կը վայելէին. բայց այդ այցելութիւնը բարոյական դրդիչ մը և հայրական քաջալերանք մը միայն կրնար նուիրել։ Բերայի ազգայիններուն կը մնար, ունեւոր դասակարգին անշուշտ, այդ առթիւ բան մը խորհիլ Թաղ. Խորհուրդին հետ, վերջնական մտածում մը ունենալ Տօլապ-Տէրէի խեղճ տղաքներուն համար։ Քանի մը օր խօսուեցաւ, գրուեցաւ. ու նորէն մոռացուեցաւ։ Պատրիարք մը շէնք չի շիներ. կը խրախուսէ, կը յորդորէ, կ'օրհնէ բարերարները։ Վարչութիւն և Թաղ. Խորհուրդ գործադրական դիւրութիւններ կու տան. հարուստներն են որ նախաձեռնարկ կ'ըլլան ու կը կառուցանեն։

Էսաեան Տէարց կառուցած վարժարանն ու եկեղեցին դրական ու ներշնչող օրինակներ են աչքերնուս առջեւ։ Ինչո՞ւ հետեւող մը չունենան Տօլապ-Տէրէի համար։

Այդ ողորմելի ու խարխուլ դպրոցին նորոգութիւնը, կամ գէթ մաքուր ու օդաւէտ տան մը մէջ փոխադրութիւնը՝ թերեւս նուազ ծախքով կատարուի քան շինութիւնը այն լուսամուտներուն զորս բանալ տալու այնքա՛ն ազնիւ բարեյօժարութիւն մը ցոյց կու տանք։ Այս ընթացքով, քիչ մը տարօրինակ՝ բայց գործնական կ'ըլլայ մտածել որ եթէ օրին մէկը քանի մը յոյն երեւելիներ, որ և է տեսակէտով մը, գան առաջարկել մեզի թէ «Սա Տօլապ Տէրէի դպրոցին նորոգեցէք, կը փլի կոր», թերեւս աւելի ուշադրութիւն դարձնենք՝ քան ազգային շրջանակի մէջ բո՛լոր խօսուածներուն ու գրուածքներուն ազդեցութեանը տակ։ Տ. Ա.

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

(ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑԷ ՄԸ)

ԲԱԳՈՒ, 16 Նոյեմբ.

Տնտեսական տագնապը Բագուի մէջ։ —Հայ թատրոնը։ —Բագուի նոր եկեղեցին եւ հայ ճարտարապետութիւնը։ —Պ. Մելիք-Շահնազարեանի նկարները։ —Պայրըն եւ Վենետիկի Մխիթարեանները։

Բագուի մէջ տնտեսական տագնապը հետզհետէ աւելի զգալի կը դառնայ։ Այս տագնապէն ամէնէն աւելի կը նեղուին բանւորները, արհեստաւորները և գործակատարները։ Շատ բանւորներ ճամբուած են այսօր և անգործ կը մնան։ Թէեւ բարեկեցիկ դասը շատ չէ ազդուած այս տագնապէն, և կը շարունակէ իր զեղխ կեանքը, սակայն պէտք է ըսել թէ հայ թատրոնի գործը այս տարի շատ աննպաստ պայմաններու մէջ սկսաւ։ Հակառակ եղած ջանքերուն և նոր դերասաններու մասնակցութեան, ոչ ևս անցած տարուան լեցուն թատերասրահները ունինք։ Առաջին ներկայացումներուն, ուր կը սպասուէր հոծ բազմութիւն, հազիւ տեղերուն կէսը բռնուած էր։

Այս ձեռնպահութիւնը եթէ կարելի է վերագրել մասամբ տնտեսական տագնապին, մեծ մասամբ ալ պէտք է վերագրել ժողովուրդին անտարբերութեանը։ Այս տարի հայերէն ներկայացմանց մօտան այլ եւս անցած կ'երեւայ։

Այս տարի խումբին մասնակցող նոր դերասանուհիներուն մէջ կը գտնուին Տիկին Մայսուրեանց և Օրիորդ Խիթարեան, երկուքն ալ ծանօթ Թիֆլիսի հասարակութեան, ասկէ առաջ իբր արուեստասէր մասնակցած ըլլալով ներկայացմանց։ Օր. Խիթարեան զարգացած հայուհի մըն է և անցած տարի Բեդերսպուրկի մէջ աշխատած է դերասանական արուեստին՝ մասնագէտէ դաս առնելով։ Նոյնպէս կը մասնակցին երկու նոր դերասաններ, Ծովկանեան և Խորազեան, առաջինը Մոսկուայի թատրոնական դպրոցէն ընթացաւարտ և ոսկի մետալով վարձատրուած, երկրորդն ալ նոյնպէս աշակերտած նոյն վարժարանին։

Սակայն եթէ հանդիսատեսներու այս ձեռնպահութիւնը շարունակէ, հաւանական է որ այս տարուան ներկայացումները չշարունակուին գալ տարի, որովհետեւ այս հասոյթներով ձեռնարկը մեծ բաց մը պիտի թողու տարւոյն վերջը։

Ասիկա ցաւալի երեւոյթ մըն է արդարեւ։ Ամիսներէ ի վեր ոչ մէկ հայերէն ներկայացում ունեցանք և 50 հազարէ աւելի հայ բնակիչ ունեցող քաղաքի մը մէջ, ուր կեդրոնացած է հայ ինտէլիգենցիան, շատ քիչ անձեր կ'ուզեն դրամ վճարել թատրոնի համար։ Բագուի Հայոց ընտանեկան և ընկերական կեանքին հետ ալ առնչութիւն ունի այս երեւոյթը։ Թղթախաղն է որ կը գրաւէ հոս ամէնուն ժամանակը, և արուեստասէրի ճաշակը հետզհետէ սկսած է տեղի տալ նուազ գեղագիտական քմայքներու։

* * *

Քաղաքիս մէջ Հայոց նոր եկեղեցի մը կառուցանելու համար ասկէ առաջ եկեղեցւոյ շինութեան Մասնաժողովին կողմէ 2500 րուպլի յատկացուած էր ճարտարապետական լաւագոյն ծրագիրներուն։ Ներկայացուած ծրագիրները Բեթերսպուրկի ճարտարապետական ժողովին կողմէ քննուած ըլլալով, 2500 րուպլին երեքի բաժնուեր է՝ 1200 րուպլին յատկացուեր է Պ. Գերշէ ճարտարապետին պատրաստած ծրագրին, 700 րուպլի Պ. Դիտրիխի, և 500 րուպլի երրորդի մը։

Պ. Գերշէի ծրագիրը լաւագոյնը նկատուած է իբրեւ ամէնէն աւելի համապատասխանող հայ ճարտարապետութեան ոճին, որով շինուած է Էջմիածնայ վանքն ալ։ Սակայն երկու հայ ճարտարապետներ, Պ. Պ. Քաջազունի և Մարգարեան, քաղաքիս մէջ գումարուած ծխականներու և մասնագէտ-ճարտարապետներու ժողովի մը մէջ սա կարծիքը յայտնեցին թէ Էջմիածնայ վանքը ԺԲ. և ԺԳ. դարու հայ ճարտարապետութեան անկեալ ոճով շինուած է և թէ բուն հայ ճարտարապետական ոճը՝ Ժ. դարէն առաջ կառուցուած հայ վանքերուն մէջ ի յայտ կու գայ։ Այդ ոճով շինուած են Ս. Հռիփսիմէի և Գանձասարի վանքերը։ Ըստ վերոյիշեալ հայ ճարտարապետներուն, Պ. Դիտրիխի պատրաստած ծրագիրը, որ արժանացած է երկրորդ մրցանակին, աւելի համապատասխան է բուն հայ ճարտարապետութեան։

Այս մասին վերջնական որոշում մը տալէ առաջ ծխականներու ժողովը որոշեր է մրցանակի արժանացած երեք ծրագիրները ենթարկել հանրածանօթ ճարտարապետ Շտէյնի քննութեան և եկեղեցին կառուցանել ա՛յն ծրագրին համաձայն, որ այդ ճարտարապետին կողմէ նկատուի իբր ամէնէն աւելի համապատասխանող հայ ճարտարապետութեան։

* * *

Քաղաքիս նշանաւոր վաճառատուններուն մէջ ի հանդէս դրուած են հայ նկարչի մը՝ Պ. Մելիք-Շահնազարեանի, տեղական կեանքէ առնուած յաջող նկարները։ Ատոնց մէջ ամէնէն աւելի ուշադրութիւն գրաւեցին «Լէշի վաճառումը մէյտանին մէջ», «Հայ աղքատը Բագուի մեծատունի փակ դրան առջեւ», «Սափրիչը» եւ, եւն։ Այս նկարները շատ հետաքրքրութիւն կը ներշնչեն։ Ի՜նչ որ զարմանալի ու միանգամայն ցաւալի է սակայն, սա է թէ Պ. Մելիք Շահնազարեանի՝ իրական կեանքէ առած այդ նկարները, որոնք կը ներկայացնեն մեզ Բագուի տիպարներ և բարքեր, շատերու զայրոյթը շարժած են, եւ կարգ մը անձեր, — հաւանօրէն այն տիպերը որոնք այդ նկարներուն մէջ կարծած են ինքզինքնին գտնել, — անստորագիր նամակներ ուղղած են նկարչին, սպառնալով վտանգի ենթարկել անոր կեանքը՝ եթէ շարունակէ զբաղիլ այդ տեսակ նիւթերով իր նկարներուն մէջ։

Մինչ Պ. Մելիք-Շահնազարեան այս տեսակ դժուարութեանց կ'ընդհարի իր ասպարէզին մէջ, Այվազովսքի, որ միշտ Թէոդոսիա կ'ապրի, կը շարունակէ նկարել գեղեցիկ պատկերներ, հակառակ իր ծերութեան։ Իր իտէալն է միշտ ծովն ու փոթորիկը։ Ներկայ տարւոյս մէջ ալ նկարած է 20 պատկերներ, մեծ թէ փոքր։ Անոնցմէ մէկը կապ ունի հայ կեանքին հետ և կը ներկայացնէ «Պայրընի այցելութիւնը Վենետիկի Մխիթարեանց»։ Նկարին մէկ կողմը կ'երեւայ Վենետիկ իր անհամար առագաստանաւերով և կոնտոլներով։ Միւս կողմը կ'երեւան Մխիթարեանները՝ նաւահանգստին վրայ, որո՛նք դէպի յառաջ կու գան Չայլտ Հարոլտի երգիչը դիմաւորելու։ Պայրըն, եզերքը ելած է և բազուկները բացած կ'ողջունէ Մխիթարեանները։ Եզերքէն քիչ հեռու կեցած է ուրիշ կոնտոլ մը, ուր քանի մը իտալացի կիներ և երիտասարդներ հետաքրքրութեամբ կը դիտեն այս տեսարանը։ Ս Ն.

ԿՈՄՍ ԼԷՈՆ ԹՈԼՍԹՈՅ, մեծանուն ռուս վիպասանը, ծանրապէս հիւանդ է։ Բժիշկները հաստատեր են թէ ֆիզիքական ծայրայեղ ուժաթափութեան մը ու տկարութեան մը մատնուած է, մտաւորական չափազանց յոգնութեանը պատճառով։ Այսու հանդերձ, բրոֆ. Զէրինովի կարծիքով, հիւանդութիւնը երկիւղալի հանգամանք մը չունի։

ՇԷՕՐԷ ՔԷՍԹՆԷՐԻ արձանին շինութիւնը յանձնուեր է Տալու քանդակագործին որ յայտարարեր է թէ «Պատիւ կը համարի իրեն պատրաստել այն յիշատակարանը որ իրաւունքի և արդարութեան խորհրդանշանը պիտի ըլլայ յանձին Ծերակոյտի հանգուցեալ դեր-նախագահին»։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՍԸՐ ՌԸՏՎԸՐՍ ՊԸԼԸՐ ԵՒ ՆԱՊՈԼԷՈՆ ԻՇԽԱՆԻՆ ՄԱՀԸ

ՄԱԹԷՆ լրագրէն կը քաղենք այս գեղեցիկ յօդուածը որուն մէջ՝ անհետացած դէմքի մը, Նափոլէոն իշխանին, եւ օրուան դէմքի մը՝ Հարաւ. Ափրիկէի անգլ. բանակին ընդհանուր հրամանատար Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի վրայ խօսուած է, հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւններով որոնց այժմէութիւն կու տայ Թրանսվալի պատերազմը.

Շատ մը արիւնալի տուայծներ տեղի ունեցած են Հարաւային Ափրիկէի մէջ, յորմէ հետէ ամէն ազգի բաղդախնդիրներ դիմած են հոն։ Երկու սպիտակամորթ ցեղերը, որոնք գերակշռութիւն ունէին այն տեղ, իրարու դէմ ելլելէ առաջ իւրաքանչիւրը իր կողմէ պէտք զգացած էր անկարողութեան մատնել այն վայրենի ցեղերը որոնք կ'ուզէին տիրել երկրին։ Երեսուն տարի մը կայ, Պօէրները կատաղի կռիւ մը կը մղէին Պազութոններուն դէմ՝ զանոնք բնաջինջ ընելու համար։ 1879ին, Անգլիացիները ձեռնարկեցին նուաճել Զուլուները։ Այդ պատերազմը կենդանի յիշատակ մը թողած է ի Ֆրանսա, անոր մէջ կեանքը վրայ տուած ըլլալով երիտասարդ ու նշանաւոր Ֆրանսացի մը զոր մտերմօրէն կը կոչէին «պզտիկ իշխանը»։ Երբ գոյժը հասաւ թէ Էօժէնի կայսրուհիին որդին անգթաբար սպաննուեր է նիզակի հարուածներով, — եգիպտացորենով շրջապատուած փոսի մը մէջ, Զուլուներուն կողմէ, — կարեկցութեան բուռն զգացում մը ցնցեց բոլոր սրտերը, և երկրին հանրապետական մեծամասնութիւնը, պահ մը մոռնալով քաղաքական նկատումները, վայրագ գտաւ այն ճակատագիրը որ անփառունակ մահուան մը առաջնորդեց այդ երիտասարդը, վայրենիներուն մէջտեղ։

Հետաքրքրական է յիշեցնել որ այն հեծելազօրաց գունդը որուն մէկ ջոկատը կ'ընկերանար իշխանին՝ իր վերջին յառաջխաղացութեանը մէջ, իրեն պետ ունէր Սըր Ռըտվէրս Պըլըրը, — այն ատեն տակաւին գնդապետ, — որ այսօր ընդհանուր հրամանատարն է Պօէրներուն դէմ պատերազմող անգլ. բանակին։ Եւ ստոյգ աղբիւրէ հաստատուած է որ, եթէ այդ թուականին՝ անգլ. սպայակոյտը գնդապետ Պըլըրի խորհուրդին հետեւած ըլլար, երիտասարդ իշխանը չպիտի արտօնուէր մասնակցելու վտանգալից հետազօտութեան մը։

* * *

Պ. Արչիպալտ Ֆորպս, անգլիացի զինուորական թղթակիցներուն իշխանը, որ հետեւեցաւ Զուլուլանտի այս պատերազմին և Նափոլէոն իշխանին մահուան նախընթաց ու յաջորդ պարագաներուն ականատես եղաւ, այս առթիւ շահեկան յիշատակներ գրած է որոնց այժմէութիւն կու տան արդի պարագաները։ Պ. Ֆորպս կը նկարագրէ թէ ինչպէ՛ս երիտասարդ իշխանը, ժպտուն, ցնցուն, փառասիրական ու ռազմասիրական եռանդով լեցուած, 1879ին այցելեց Սըր Իվլին Վուտի բանակատեղը ի Քամպուլա, յետոյ բանակին ընկերանալով մասնակցեցաւ արկածալից արշաւանքներու որոնց մէջ շատ առաջ կը նետուէր։ «Այս պզտիկ կռիւները, կ'ըսէր իշխանը միամիտ պարզութեամբ մը, կը յարմարին իմ խառնուածքիս։ Եւ յուսահատական պիտի ըլլայ ինծի համար՝ կանխատեսել թէ անոնցմէ մէկին զոհ պիտի երթամ։ Մեծ ճակատամարտի մը մէջ մեռնիլ, եթէ Նախախնամութեան կամքն այնպէս է, լա՛ւ. բայց ասանկ հետազօտական կռուի մը մէջ մեռնիլը գործիս չի գար»։ Այս կռիւներէն մէկուն միջոցին էր որ իշխանը այնքան յառաջացաւ Զուլուներուն մէջ որ հարկադրուեցան անոր օգնութեան փութալ։ Իր յանդգնութեանը վրայ հպարտացած՝ բանակատեղը վերադարձաւ և այնքան գրգռուած էր որ չկրցաւ քնանալ։ Վրանին տակ, կ'երգէր անընդհատ։ Բայց յաջորդ օրը, Պըլըր գնդապետը յայտարարեց թէ իշխանին յանդգնութիւնը կ'ահաբեկէր զինքը։ Մերժեց որ և է պատասխանատուութիւն ստանձնել անոր մասին, յայտարարելով թէ ինքը թշնամիին շարժումներովը այնքան զբաղած է որ չի կրնար երիտասարդ իշխանին կեանքին պահպանման հսկել անընդհատ։ Գնդապետը Ռըտվէրս Պըլըր յանձնարարեց իր սպայակոյտին՝ նուազ վտանգաւոր աշխատութիւններու գործածել իշխանը, օրինակի համար քարտէսներու և յատակագծերու պատրաստութեան։

Բայց իշխանը չէր ախորժեր դիւանական աշխատութիւններէ. պաղատեցաւ Լորտ Շէլմսֆորտին որուն հրամանին տակ կը գտնուէր, և համոզեց զայն թէ Պըլըր գնդապետին երկիւղները չափազանցուած էին։ Յունիս 1ին արտօնուեցաւ հեռանալ բանակէն և երթալ յատակագիծ մը հանել. տեղակալ Քառէյ և վեց անգլիացի զօրքեր, ամէնքն ալ հեծեալ, կ'ընկերանային իրեն։ Մնացեալը յայտնի է. թէ ինչպէ՛ս այդ սակաւաթիւ խումբը ինկաւ թակարդի մը մէջ զոր լարած էին Զուլուները. ինչպէ՛ս իշխանը, որ կատաղի ձի մը ունէր, ինքզինքը մէկ մինակ գտաւ յանկարծ, ի զուր փորձելով ձիուն վրայ ցատկել, մինչ իր ընկերները՝ Քառէյ տեղակալը առջեւնին, խոյս կու տային քառասմբակ, Զուլուներուն ուզուբա՛ ուզուբա՛ (վատ՛ր) աղաղակներէն հալածական. ինչպէ՛ս իշխանին ձիուն սանձերը խզուեցան և տարաբաղդ երիտասարդին աչքին մէջ մխուեցաւ նիզակի հարուած մը, որ վայրկենապէս սպաննեց զինքը։ Այս բոլոր եղելութիւնները հանրածանօթ են։ Ռըտվէրս Պըլըր գնդապետը և Սըր Իվլին Վուտ, որոնք բանակատեղէն 1500 մետր հեռուն կը պտտէին ձիով, յանկարծ լսեցին ձիու մը քառատրոփը, և արահետի մը ծայրէն նշմարեցին հեծեալ մը, խելայեղ երեւոյթով, որուն ձին՝ խթանի հարուածներէն արիւնոտած՝ կը վազվռտէր անկարգ կերպով։ Այդ փախստականը Քառէյ տեղակալն էր որ, տեսնելով զիրենք, երկիւղէն ճնշուած ձայնով մը գոչեց. «Փախչի՛նք. Զուլուները կը հալածեն զմեզ… իշխանը սպաննուեցա՛ւ»։

Երկու սպաները, [illegible], հրամայեցին վատ փախստականին՝ կենալ։ Գնդապետ Պըլըր ըսաւ. «Գուշակած էի»։

* * *

Ատեն անցնելէ ետքը, Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի ուրիշ մէկ գուշակութիւնն ալ պիտի իրականանար։ Պօէրներուն դէմ մղուած առաջին պատերազմի միջոցին էր, անգլիական բանակին ընդհանուր հրամանատարը, փոխանակ օգտուելու Պըլըրի ունեցած ծանօթութիւններէն, Բարեյուսոյ մէջ կը գործածէր զանիկա, սպայակոյտի պէտքերուն։ Պըլըր, Ափրիկէի մէջ մեծցած հին զինուորական, որ արդէն իսկ խորապէս ուսումնասիրած էր Զուլուներուն, Պազութոններուն և գլխաւորաբար Պօէրներուն ռազմական բոլոր հնարքները, գիտէր թէ որչա՛փ սխալ էին անգլիացի սպաներէն շատին գաղափարները՝ թէ ի՛նչպէս շարժելու է այդ տեսակ թշնամիներու դէմ։ Քանի մը անգամներ պաշտօնօրէն յայտնեց իր երկիւղները՝ Քոլլէյ զօրավարին դէպի Լէնկս Նէք յառաջխաղացութեանը մասին։ Մաճուպա-Հիլլի պարտութենէն օրեր առաջ, Սըր Ռըտվէրս Պըլըր կը գուշակէր թէ անմիջական աղէտ մը պիտի պատահի։ Աղէտը պատահեցաւ, կատարեալ ու ահռելի։

Սըր Ռըտվէրս քիչ խօսող զինուորական մըն է, բիրտ շարժումներով, դաժան ձայնով, անողոք բնաւորութեամբ։ Այս ազնուականը որ 150,000 ֆր. եկամուտ ունի, նախամեծար կը սեպէ պատերազմի վտանգներն ու սոսկումները՝ այն բարեկեցիկ կեանքէն զոր կրնար անցնել իր կալուածներուն մէջ։ Քառսուն տարիէ ի վեր զինուորական ծառայութեան մէջ կը գտնուի, որուն մեծագոյն մասը անցուցած է Հարաւային Ափրիկէ։ Ապահովապէս ամէնէն արժանաւոր ընդդիմադիրն էր զոր Անգլիա կրնար հանել Պօէրներու սպարապետին՝ Ժուպէռ զօրավարին դէմ, որ կորիճ զինուորական մըն է։

ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԻՒՄԱԽՏԸ

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ

Ոգիով կամ տառով զիրար գլող կրթական ծրագիրներու ստուար դէզեր թո՛ղ իրարու վրայ բարդուին, և իրենց ցուրտ դեղնութեան մէջ ջերմ հմայք մը ցոլացնող ոսկիներ թող ի գիլ գան իրարու ետեւէ, ապահով ըլլանք թէ մեր կրթական հաստատութիւնները կամ՝ ընդհանուր առմամբ՝ մեր բարոյական կեանքը խաթարող մանրէն իր ընդարմացուցիչ ազդեցութիւնը ներգործելէ պիտի չդադրի։ Լոկ ախտաճանաչումը չի կրնար լուրջ ու փրկարար դարման մը համարուիլ։ Գիտակցօրէն լարուած կրթական եռանդնոտ գործունէութեան մը թափը անհամեմատ աւելի պիտի կշռէ արդիւնքով քան վարժարաններու շուրջը յղացուած սնամէջ խորհուրդներ որոնք յաճախ տենդոտ տրամադրութիւններու ծնունդ, վայրկեան մը վերջ հիասթափ կ'ընեն զմեզ։

Հարկ չկայ թերեւս անպէտ կրկնութեան մը տեղի տալու և ոչ ալ լալկան յոռետեսութեան մը յանկերգներով տաղտկացնելու ընթերցողները, ըսելու համար թէ մեր բարոյական կեանքին խարխուլ եղող դաստիարակութեան գործը ախտացած է ու դպրոցը հիւծախտաւորուած։ Ոչ նիւթական և ոչ բարոյական զոհողութիւններ կրցած են ամոքում մը առաջ բերել մեր իմացական ախտաւորութեան մէջ։ Ո՞ւրկէ պէտք է յուսալ վճռական դարման մը։ Բայց նախ տեսնենք թէ մեր այդ ախտագին վիճակին դարմանման գործը յանձանձողները ի՛նչ վաւերացմամբ կամ հեղինակութեամբ կը ներկայանան մեզի։ Ի՞նչ բարոյական պաշարով ներս կը մտնեն դպրոցական յարկերէն, մատակարարելու համար հարկ եղած ամոքիչը կամ կազդուրիչը։ Ցեղի մը ամէնէն կենսական բարիքներուն աղբիւրը եղող գործի մը՝ ինչպէս է դաստիարակութիւնը՝ նուիրուած պաշտօնեան հարկ է որ պատրաստած ըլլայ իր անձը կամքի, գիտակցութեան ու հմտութեան այն կուռ մթերքովը որ կարենայ իրեն յանձնուած ատաղձով կառուցանել նպատակուած բարոյական շէնքը։

Մեր դպրոցական պաշտօնեաներու ուսումնական վիճակը ներկայացնող վիճակագրական ճշգրիտ ցանկեր թո՛ղ պատրաստուին և պիտի տեսնենք թէ այդ անձերէն մեծ մասը յաճախ հեղինակութիւններէ զուրկ և մերթ կոյր մարմնացումներն են տգիտութեան ու աղքատութեան։ Իրենցմէ շատերը՝ կեանքի պայքարին դասալիքները՝ որոնք իրենց շտապ հեռացումին մէջ պատահմամբ կրթական յարկերէ ներս սպրդեր են ու դուրս ելլել չեն ուզեր, պատառ մը հացը դէթ հոն դիւրագին տեսնելով։ Ասոնք կոչուած են մեր մտքին ու սրտին, գաղափարներու և զգացումներու ազնուացման, բարձրացման գործը կատարելու։

* * *

Եւ այն փոքրիկ խումբը, որ կրնայ արժանաւորապէս կատարել դաստիարակութեան գործը, ստիպուած է կրելու ահագին հակազդեցութիւն մը իր փրկարար գերին մէջ ա՛յն պաշտօնակից խումբէն որ կը քանդէ իր շինածը։ Իսկ ժողովուրդը՝ յաճախ իր ռամկութեամբ կամ կուսակցական նկատումներով՝ չգիտնալով կամ չուզելով որոշել լաւը յոռիէն, կը յանձնէ իր զաւակը դպրոց, անո՛ր ալ որ կրնայ եկեղեցիին մէջ ալէլուիա օրքի մը երգել կամ դպրոցին մէջ պատուելիական ահագին պոռչտուքներով դաստիարակի հովեր առնել։ Ո՛վ պիտի առաջին խումբին միայն յատկացնէ ճշմարտապէս ուսուցչութեան բեմը։ Մինչեւ ե՞րբ վերջինները նիւթապէս և բարոյապէս մակաբոյծը պիտի դառնան ճշմարիտ դաստիարակին արժանիքին, դիրքին ու պաշտօնին։

Ո՛չ մայրաքաղաքի թաղային և ոչ ալ մեր գաւառային դպրոցները պիտի կրնան իրապէս կայտառ առողջութեան մը նշանները ցուցնել, քանի որ պաշտօնէութիւնը իր մէջ կը պարունակէ հիւծախտի այդ տարրը որ կը վարակէ ամէն բարոյական ոգեւորութեան բողբոջներ։ Դրամ, ջանք և ամէն զոհողութիւն տարիներ պիտի վատնուին յումպէտս. և բան մը պիտի չքաղենք իբր արդիւնք, քանի որ դպրոցական պաշտօնէութեանց ընտրութիւնները այնքան վնասաբեր անկանոնութեանց կամ սխալ մեկնուած ապակեդրոնացման մը ենթակայ են։

Լաւ ընտրուած պաշտօնեաներու խումբ մը ապահովութիւն չունի իր յաջորդ տարեշրջանի գոյութեանը վրայ, մանաւանդ թէ իր հեռացումէն վերջ չգիտէ թէ իր մշակածը վարպետ ձեռքերու պիտի անցնի՞։ Այս պատճառաւ է որ մայրաքաղաքին և գաւառային բոլոր դպրոցները, օր մը կարող ձեռքերու մէջ՝ ուրիշ օր մը ապիկարներու քմահաճոյքներուն ենթարկուած՝ բաղձացուած արդիւնքը չեն արտադրեր։ Ընդհանրապէս, այն վարժարանները որոնց պաշտօնէութիւնները ընտիր կարողութեամբ կազմուած են միշտ, ինչպէս Պէրպէրեան, Ռոպէրդ Քոլէճ, Կեդրոնականը, բարեկիրթ Միացեալ Ընկերութեան դպրոցները եայլն, աւելի ատոք հասկեր ընծայած են իբր սնունդ մեր ճշմարիտ յառաջդիմութեան։ Նոյնպէս Իզմիրի ազգ. վարժարանը տուաւ ազգին այնչափ ընտիր բերք մը Մամուրեանի տեսչութեան օրով, որչափ ամուլ դարձաւ անկէ վերջ, իրարու ետեւէ հասնող ձեռնհաս կամ ապիկար տնօրինութեանց ներքեւ։ Պաշտօնէութեանց անհատական փոփոխութիւնը ոչ այնքան վնասաբեր եղած է, որքան տարբեր պաշտօնէութիւններու բարոյական ազդեցութեանց անհամերաշխութիւնը. կիրարկուած ուղղութիւնները համասեռ նիւթերէ կազմուած օղակներու շղթայ մը պէտք է որ կազմեն։

Ա՛յս կը պահանջէ մեր խիղճը. ա՛յս կը պահանջէ մեր յաջորդ սերունդին ճակատագիրն ու ապագան։ Ցորչափ մեր ուսուցչական պաշտօնէութիւնը իր մէջ կրէ իր մաքարոյթը՝ հիւծախտը, միշտ մեր դպրոցները բարոյական ախտաւորներ պիտի միան ու առողջ երկունք մը պիտի չկրնան ունենալ։

Ուսուցչական ապագան մտածել՝ առաջ՝ անոր ներկան խորհինք ու զայն բարւոքենք․ տանք արժանաւորներուն իրենց ճշմարիտ դիրքը, տիրացուական ռամիկ ըմբռնումներէն մերկացնելով զայն․ անոնց պաշտօնին գիտակցական գնահատումը մեր կրթական բարեկարգութեան criteriumը պիտի ըլլայ։ Երբ անոնց ներկան ապահով հունի մը վրայ խարսխենք, անիկա արդէն իրենց ապագային երաշխաւորութիւնը պիտի դառնայ։

⁂

Չէք մոռնար անշուշտ 1895 յունիս 28ի գիշերը, սիրելի՝ Հայր Մուշեղս, երբ Արմաշի վանքին մենաւոր բակին մէջ, ադամանդեայ տակ, լուսնի լուսով վերջին անգամ մըն ալ մեր սիրտերուն ամբողջ ծալքերը բացինք իրարու։ Քառասունքի սեւերուն մէջ էիք տակաւին․ առաջին անգամ և վերջին անգամ համբուրեցի աջդ․ եւ հեռացայ հետեւեալ օրը․ դուք մնացիք հոն։

Մեր տեսակէտները նոյն, այլ տարբեր ճամբաներէ կ'ուզէինք հասնիլ անոր․ դուք հոգեւորականէն, ես՝ ուսուցչականէն։ Հիմա որ դուք Ձեր շաւղին տատասկները կ'ուզէք արմատախիլ մաքրել, չէի կրնար ձայնս Ձեր ձայնին չխառնել՝ իմ ճամբուս ալ խոչընդոտները մատնանշելու համար։

Մանիսա Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Առջի իրիկուն հաղորդուած հեռագրական լուրերու նայելով, Մոտտէր-Ռիվըրէն դեկտ. 11 թուականով հեռագիր մը առնուած է թէ անգլիական թնդանօթաձիգները դիրք մը գրաւեր են Պոէրներու դիրքին ձախ կողմը և սկսեր են կրակ ընել՝ լիտտիթով լեցուն ռումբեր արձակելով։ Ժամ մը տեւող ճակատամարտէ մը ետքը Պոէրներուն թնդանօթները լռութեան դատապարտուեր են։ Բրէթորիայէն ալ կը հեռագրեն թէ կիրակի իրիկուն Մոտտէր-Ռիվըրի մօտ Պոէրներու հրամանատար Քրոնեէ զօրավարը իր դիրքը պահեր է։ Անգլիական յիսուն զինուորներ գերի ինկեր են։

Սթրոմպէրկի վերջին պատերազմին գերի ինկած անգլիական զինուորներուն թիւը 672ի կը հասնի, սակայն մեռեալներուն և վիրաւորներուն թիւը տակաւին յայտնի չէ։

Նաուբորթէն կը հեռագրեն դեկտ. 11 թուականով թէ Պոէրները՝ իրենց թնդանօթներուն պաշտպանութեամբը՝ քանդեր են երկաթուղիին գիծը։

Բարեյուսոյ Գլուխէն նոյն թուականով առնուած լուրերու նայելով դեկտ. 7ին Քիմպըրլիի առջեւ հրացանաձգութիւն մը կատարուեր է քաղաքը պաշարող Պոէրներուն և անգլիական շրջուն պահակներու միջեւ։

Բրէթորիայէն դեկտ. 9 թուականով կը հեռագրեն թէ Քիմպըրլիի հարաւային կողմը գտնուող Պոէրներու յառաջապահները տեղեկութիւն տուած են որ Լորտ Մեթուէնի զինուորները կը յառաջանան դէպ ի Պոէրներու դիրքերը։

Փրերէն առջի օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Նաթալի անգլիական ընդհանուր հրամանատար Բիլէրի զօրավարին հեծելազօրքերը նոյն օրը քանի մը հարիւր Պոէրներու հանդիպեր են Քոլէնզոյի մօտ։ Պոէրները Թուկէլայի միւս եզերքը քաշուեր և հոն կեցեր են, Անգլիացիներուն յառաջխաղացումը արգիլելու համար։ Ետքը հրացանաձգութիւն մը կատարուեր է առանց արդիւնքի։

Լուրէնսօ-Մարքէզէն նոյն թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քիմպըրլիի մէջ պաշարուած Անգլիացիները դեկտ. 9ին դուրս ելեր են Բէմբէրդամի մօտ գտնուած Պոէրներու դիրքերը գրաւելու համար։ Անգլիացիներուն գնդակները բոլորովին վրիպեր են։ Այդ ճակատամարտին վրայ տակաւին մանրամասնութիւն առնուած չէ։

Մոտտէր-Ռիվըրէն ջուրերը սկսեր են իջնել։ Երկաթուղիի կամուրջին շինութիւնը գրեթէ աւարտած է։ Ամբարձին զօրքերուն կառուցած կամրջակն ալ ամբողջովին աւարտած է։

Կրիքուալանտի պաշտպանութեան համար Բարեյուսոյ Գլուխէն կամաւորներէն բազմաթիւ խումբ մը ղրկուած է։ Պասութոլանտի մէջ միշտ անդորրութիւն կը տիրէ։

Լէտիսմիթի առջեւ գտնուող Պոէրները դեկտ. 7 թուականով տեղեկութիւն տուած են թէ առջի գիշերը կը սպասուէր եղեր որ Անգլիացիները դէպ ի Քոլէնզօ յառաջանան, բայց բան մը չէ պատահեր։ Նոյն առտուն թնդանօթաձգութիւն մը կատարուեր է առանց արդիւնքի։ Անգլիական նաւային թնդանօթները ուժգին պատասխաներ են Պոէրներու կրակին։ Հուայթ զօրավարը ետ ղրկեր է այն վիրաւոր Պոէրները որոնք Էլանտսլակթէ ճակատամարտին ատեն գերի ինկած ըլլալով, անկէ ի վեր Լէտիսմիթ կը գտնուէին։

—Լէտիսմիթի մէջ նոյեմ. 1էն ի վեր Անգլիացիներուն կորուստն է 5 սպայ ու 26 զինուոր մեռած և 15 սպայ ու 130 զինուոր վիրաւորուած։

Բարեյուսոյ Գլուխին առջեւ, անցեալ շաբթու, անգլիական թնդանօթակիր մը բռներ է նաւ մը որ ցորեն կը տանէր Թրանսվալ։ Անգլիացիները ցորենը գրաւելէ ետքը, շոգենաւը թող տուեր են։

Բիէթէրմարիցպուրկէն կը հեռագրեն թէ անգլիացի կղերականները շրջաբերական մը կը պատրաստեն, որով պիտի խնդրեն Անգլիոյ կառավարութենէն պատերազմը աւարտելէն ետքը բոլորովին գրաւել Թրանսվալը և Օրանժը։

Նաթալի մէջ հաւաքուած կամաւորներու թիւը հինգ հազարի հասած է։

Նախարարաց Խորհուրդ. — Անցեալ ուրբաթ արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ նախարարաց Խորհուրդ մը գումարուեցաւ Լորտ Սոլզպէրիի նախագահութեամբ որ առաջին անգամ ըլլալով դուրս կ'ելլէր իր հիւանդութենէն ի վեր։ Խորհրդակցութիւնները տեւեցին երկու ժամ։ Մանրամասն կերպով քննուեցաւ հարաւային Ափրիկէի զինուորական կացութիւնը։ Նախարարաց Խորհուրդէն ետքը Լորտ Սոլզպէրի անմիջապէս իր բնակարանը դարձաւ։

Պ. Չէմպըրլէնի Նոր ճառը.— Անգլիոյ գաղթային Նախարարը հինգշաբթի իրիկուն Պիրմինկէմի մէջ մրցանակաբաշխութեան մը նախագահած միջոցին ճառ մը խօսեցաւ մէկ ժամու չափ, բայց քաղաքականութեան վրայ բառ մը չարտասանեց և ո և է սպառնալիք չըրաւ։ Կ'երեւայ թէ Լէյչէսթըրի ճառին առթած քննադատութիւնները ազդեցութիւն մը ըրած էին Պ. Չէմպըրլէնի վրայ։ Միայն մեքենագիտութեան և ճարտարագործութեան վրայ խօսեցաւ։

Լորտ Ռոզպըրի Պանկորի մէջ, անցեալ շաբթու ճառ մը խօսելով, ըսեր է թէ պէտք չէ շատ կարեւորութիւն տալ օտար լրագիրներու յարձակումներուն։ «Որպէս զի, յարեր է Լորտը, կարողանանք թող չտալ որ մեր դրացիները անպէտ գրգռութիւններ ընեն, պէտք է որ ամէն պատահականութեանց առջեւ պատրաստ ըլլալու կարող բանակ մը և նաւատորմ մը ունենանք։»

Լորտ Մեթուէնի զինուորները կանոնաւորապէս կը պարէնաւորուին և ամէն օր թարմ միս ու հաց կը ստանան։

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ անցեալ շաբթու գերման շոգենաւ մը Լուրէնսօ-Մարքէզ հասեր է գերմանացի երեսուն սպաներով, Փրանսացի երկու սպաներով Շուէտացիով մը որոնք Պոէրներու բանակին մէջ պիտի ծառայեն։ Բոռ-Սայիտէն սկսեալ անգլիական յածանաւ մը հետեւեր է գերմանական այդ շոգենաւին։

Գերմանացիի մը կարծիքը.— Սպանիոյ Հէրալտօ լրագիրը Լաս Բալմասէն (Քանարեան կղզիները) հեռագիր մը հրատարակած է թէ անգլիական շոգենաւ մը հոն հասած է հարաւային Ափրիկէէն դարձող փախստականներով։ Ասոնցմէ գերմանացի մը սապէս կարծիք յայտներ է։

«Գերմանիա շատ կը պաշտպանէ Պոէրները, մեծ քանակ զէնք ու ռազմամթերք ղրկելով անոնց։ Հարաւային Ափրիկէ բնակող Սպանեացիներուն շատը Պոէրներու բանակին մէջ կը ծառայեն։ Անգլիացիներուն գրած կամաւորները իրենց զէնքերով ու գոյքերով Պոէրներուն կողմը կ'անցնին։ Այս վերջինները կատարեալ լրտեսութիւն մը կազմակերպած են անգլիական ստացուածքներուն մէջ։ Տուրպանի մէջ բազմաթիւ անգլիացի վիրաւորներ կը դարմանուին. ասոնք Լէտիսմիթի շուրջը կատարուած ճակատամարտներուն ատեն վիրաւորուած են։ Քրիւկէր նախագահը ըսեր է որ Անգլիացիները եթէ յաղթեն, Թրանսվալի մէջ աւերակներու կոյտեր միայն պիտի գտնեն։ Անգլիացիներուն սպառազինութիւնը Պոէրներէն շատ վար է։ Այս վերջինները ամէն օր նոր օգնականներ կը ստանան. նոյն իսկ Բորթուկալի ստացուածքներուն բնիկները Պոէրներուն կը միանան։»

Տէլակոայի խնդիրը.— Թայմզի Պէրլինի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ իր լրագրին։

«Պէրլինի լրագիր մը որ իրազեկ է, յիշած է թէ 1895 փետրուարին գերման կառավարութեան կարծիքն ինչ էր Թրանսվալի և Տէլակոայի նկատմամբ։ Այդ կարծիքը հետեւեալն է, ինչպէս կ'երեւի նոյն թուականին Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ Լոնտոնի գերման դեսպանին ուղղուած սա հեռագրէն.

—«Գերմանիոյ շահերը կը պահանջեն որ Թրանսվալ միշտ անկախ պետութիւն մը նկատուի և թէ Տէլակոայի նաւահանգիստին ու երկաթուղիներուն համար ալ իրաց նախկին վիճակը պահպանուի։ Այդ է գերման քաղաքականութեան սկիզբն ու վերջը։»

«Յարմար դատեցի այդ մասին քննութիւն մը կատարել ձեռնհաս շրջանակներու մէջ և վաւերական աղբիւրէ ստուգեցի թէ 1895ին Գերմանիոյ արտաքին գործոց Նախարարին յայտնած կարծիքը այսօր «լոկ պատմական կարեւորութիւն մը» ունի, այսինքն թէ Գերմանիոյ առեւտրական շահերը ի՛նչ որ կրնային պահանջել 1895ին, նոյնը չեն պահանջեր 1900ին։ Միայն սա ստոյգ կրնայ համարուիլ թէ անգլօգերման վերջին պայմանադրութիւնը որուն քանի մը յօդուածները՝ Ափրիկէի վերաբերմամբ՝ մինչեւ հիմա գաղտնի մնացած են, լուծած է՝ 1895ին Գերմանիոյ արտաքին գործոց Նախարարին հեռագրին պարունակած խնդիրներուն մեծ մասը։ Այդ գաղտնի յօդուածները, զորս յիշեցի, շատ քիչ մարդու ծանօթ են և ասոնք միայն պիտի կրնան ճշգրիտ տեղեկութիւն մը տալ մեզ, այդ յօդուածներու պարունակութեանը վրայ։»

Տուրպանի եկեղեցական ժողովը քուէարկեր է բանաձեւ մը որով կատարելապէս կ'ընդունի բրիտանական կառավարութեան ձեռք առած միջոցները՝ դարման տանելու համար երկար տարիներէ ի վեր Թրանսվալի կառավարութեան կողմէ հարստահարուող օտար հպատակներու բողոքներուն։ Եկեղեցական ժողովը համոզում կը յայտնէ թէ բրիտանական զէնքերուն յաջողութեան արդիւնքը պիտի ըլլայ հաստատել պարկեշտ և զօրաւոր կառավարութիւն մը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ.— Պէրլինէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Գերմանիոյ Խորհրդարանը սկսեր է վիճաբանել Տէրութեան ելմտացոյցին վրայ։ Նախարարապետ Հոհէնլոհէ իշխանը յայտարարեր է որ դաշնակցային կառավարութիւնները համոզուած են թէ տէրութեան հիմնական նաւատորմը բաւական չէ դէմ դնելու ո և է պատահականութեան։ Նախարարապետը ծանուցեր է նաև թէ նաւատորմը կրկնապատկելու համար օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ Խորհրդարանին։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆոն Պիւլով նաւատորմին կրկնապատկումը պատճառաբանելով յայտարարեր է թէ այդ ծրագրին իրագործումը անհրաժեշտ դատուած է միջազգային կացութեան և Գերմանիոյ գաղթային քաղաքականութեան պահանջումներուն հետեւանքով։ Նախարարը, Գերմանիոյ և միւս տէրութեանց միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւններու գոյութիւնը յայտնելով յարեր է․

«Պատրաստ ենք խաղաղութեամբ եւ համաձայնութեամբ ապրելու Անգլիոյ հետ կատարեալ փոխադարձութեան մը հիման վրայ։ Պէտք է բաւական զօրաւոր նաւատորմ մը առաջ բերենք, մեզի դէմ ո և է յարձակում անկարելի ընելու համար։ Գերմանիա իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ ո՛չ անյագ է և ոչ ալ երեւակայական բաներու հետամուտ, այլ ամէն կողմ գերմանական շահերը կը պաշտպանէ, առանց զրկելու ուրիշ ազգերու իրաւունքները և շահերը։ Մեր անդրատլանտեան շահերը ընդարձակելու համար միջամտելով հանդերձ, չենք թերանար մեր պարտականութեանը մէջ, որ է հոգ տանիլ՝ անդրդուելի Երրեակ Զինակցութեան վրայ հիմնուած և Եւրոպայի մէջ մեր ունեցած դիրքը և Ռուսիոյ հետ մեր բարւոք յարաբերութիւնները պահպանելու։ (Ծափահարութիւններ)։ Մեր անդրատլանտեան քաղաքականութիւնը չափաւոր պիտի ըլլայ։ Առանց զօրաւոր բանակի մը ու զօրաւոր նաւատորմի մը բարգաւաճումը անկարելի է։ Մեր ամբողջ քաղաքականութիւնը խաղաղասէր է, անկեղծ և անկախ։ Կը յուսանք թէ երբ դժուարին պարագաներու մէջ խաղաղութիւնը և Տէրութեան պատիւը ու բարգաւաճումը պահպանելու ջանանք, Խորհրդարանը ու գերման ազգը պիտի աջակցին մեզի։ (Բուռն ծափահարութիւններ)։»

Գանձային նախարար Պարոն Թիէլման յայտարարեց թէ տէրութեան ելմտական վիճակը գոհացուցիչ է։ Վիճաբանութեան շարունակութիւնը երէկ պիտի կատարուէր։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ պատուիրակութեան ելմտացոյցի յանձնաժողովը ընդունեց բանակին սովորական ելմտացոյցը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովին մէջ, առջի օրը, դատական Նախարարութեան ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած միջոցին հանրապետական երեսփոխան Պ. Կիւսթավ Թառնուա պահանջեց կառավարութենէն բացատրութիւն տալ իր քաղաքական ընթացքին վրայ։ Նախարարապետ Պ. Վալտէք Ռուսօ պատասխանեց թէ արդէն երեք անգամ պարզած է իր քաղաքականութիւնը և հարկ չկայ նախապէս իր ըսածները կրկնել։ Ձախակողմը վիճաբանութեան փակումը պահանջեց, որ քուէարկուեցաւ 237ի դէմ 267 ձայնով։

ԻՏԱԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ, երեքշաբթի օրը երբ արտաքին գործոց Նախարարութեան ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կը կատարուէր, արտաքին գործոց նախարար Վիսքոնթի-Վէնոսթա Մարքիզը, զանազան հարցումներու պատասխանելով, յայտարարեց թէ Իտալիա հաւատարիմ կը մնայ իր դաշնակցութիւններուն որոնք անդրդուելի հիմը կը կազմեն իր արտաքին քաղաքականութեան։ Նախարարը յարեց թէ Իտալիոյ և դաշնակից տէրութեանց յարաբերութիւնները փոխադարձաբար կատարեալ վստահութեան վրայ հիմնուած են։ Փորձառութիւնը, ըսաւ Մարքիզը, լիապէս ապացուցած է որ Երրեակ Զինակցութեան նպատակն է՝ Եւրոպայի մէջ խաղաղութեան պահպանութիւնը։

—Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ անցեալ շաբթու վիճաբանութիւն կատարուեցաւ ընկերվարական Թուրաթիի հրաժարականին վրայ։ Ասոր ընտրութիւնը վաւերացուած չէր սա պատրուակով թէ Թուրաթի ընտրելի չի կրնար ըլլալ։ Հրաժարականին պատճառը սա է թէ Թուրաթի կ'ուզէ բողոքել Միլանի ոստիկանութեան դէմ որ արգիլած է զինքը ընտրական միթինկի մը մասնակցելէ։ Երեսփոխան Պ. Սոնինօ առաջարկեց այդ հրաժարականը յղել ընտրութեանց յանձնաժողովին, քանի որ այս վերջինը տակաւին որոշում մը չէ տուած Թուրաթիի ընտրութեանը վրայ։ Պ. Սոնինօ յարեց թէ համոզուած է որ Նախարարապետ Բէլլու զօրավարը պիտի չհաւանի Միլանի ոստիկանութեան ընթացքին և յարգել պիտի տայ խորհրդարանական իրաւասութիւնը։ Պ. Սոնինօ խօսքը աւարտեց պահանջելով որ ընդհանուր ներում շնորհուի Միլանի անցեալ տարուան դէպքերուն հետեւանքով դատապարտուածներուն համար։ Ձախակողմը և Պ. Ծանարտէլլի առաջարկեցին մերժել Թուրաթիի հրաժարականը։ Նախարարապետ Բէլլու զօրավարը նորէն յայտարարեց թէ հրահանգ տուած է Միլանի կառավարիչին արտօնել Թուրաթին որպէս զի մասնակցի միթինկին։ Հետեւաբար, յարեց զօրավար Բէլլու, Նախարարութիւնը ո և է պատասխանատուութիւն չունի այդ միջադէպին համար և բոլորովին համակարծիք է Պ. Սոնինոյի, նոյն իսկ ընդհանուր ներումին նկատմամբ, բայց պայմանով որ հանրային բարեկարգութեան պահպանութիւնը ապահովուի։ Ասոր վրայ Պ. Սոնինօ ներկայացուց հետեւեալ բանաձեւը զոր Նախարարապետն ալ ընդունեց.

«Ժողովը նկատողութեան առնելով կառավարութեան յայտարարութիւնը թէ իր գործակալներուն միջոցաւ խստիւ յարգել պիտի տայ խորհրդարանական իրաւասութիւնները, ընտրութեանց յանձնաժողովին կը ղրկէ Պ. Թուրաթիի հրաժարականը և կ'անցնի օրակարգին։»

Այս բանաձեւը ընդունուեցաւ ժողովին կողմէ։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ — Ծանուցուեցաւ թէ Լի Հունկ Ձանկ Չինու առեւտրական նախարար կարգուած է։ Այս անուանումը յառաջաբան մը կը համարուի Չինու առեւտրական մաքսային սակացոյցին վերաքննութեանը։ Մաքսային ընդհանուր քննիչը այս միջոցիս արտաքին գործոց Խորհուրդէն տեղեկութիւններ կը ստանայ օտար երկիրներու մաքսատանց մասին։ Առեւտրական շրջանակներուն մէջ տիրող կարծիքին նայելով, մաքսային սակացոյցներու վերաքննութիւնը այն ատեն արդիւնք պիտի ունենայ, երբ Չին նախապէս խոստանայ թէ ապագային համար ճշդիւ պիտի յարգէ դաշնադրութեանց պայմանները, նաեւ երբ բացորոշապէս սահմանուին ներքին մաքսերը։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.— Բելկրատի թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Սեւ Լերան կառավարութեան խնդրանօք, Ռուսիոյ ելմտական նախարարութիւնը պաշտօնեայ մը պիտի ղրկէ Ցէթինէ, իշխանապետութեան ելմտական կացութիւնը քննելու և զայն դարմանելու միջոցները ցոյց տալու համար։

ՊԱՊԸ որուն համար ըսուեցաւ թէ հիւանդ է, ապաքինած ըլլալով, անցեալ ուրբաթ օր պատարագ մատուցեր է։

ՓԻՂ ՄԸ ՈՐ ԺԻՒՂ ԿԵՐԵՆԻ ՕՐԻՆԱԿԻՆ ԿԸ ՀԵՏԵՒԻ.— Լոնտոնի մէջ վեց ամիսէ ի վեր հանրութեան ցուցադրուած առարկայ եղող աճագին փիղ մը՝ Էնձեր՝ անցեալ շաբթու իր տեղէն հեռանալով, մուտքի վանդակորմը կ'անցնի եւ կը տեղաւորուի փողոցին մէջ։ Պահապանները իմանալով, անմիջապէս ետեւէն կը հասնին կը շոյեն զայն, տաքով կը զարնեն, կը պօռան, բայց օգուտ չըներ։ Էնձեր բնաւ ականջ չի կախեր և իր նոր տեղէն ախորժելու ձեւով մը կը մնայ։ Անցուդարձը կ'արգիլուի և հետաքրքիրներու ստուար բազմութիւն մը կը հաւաքուի յամառ փիղին շուրջը։ Ոստիկանութիւնը հոն կը փութայ բարեկարգութեան վրայ հսկելու համար։ Երկու չուան կ'անցընեն անոր ականջներէն և կը սկսին քաշել. բայց չուանը կը խզուի և Էնձեր, որ կատակէ չ'ախորժիր, իր պատիճովը ցեխ հաւաքելով կը նետէ ոստիկաններուն, պահապաններուն և ժողովուրդին վրայ։ Վերջապէս Էնձեր ապստամբ կը հռչակուի, փողոցը կը պաշարուի և վեց ոստիկաններ՝ ջահեր բռնած՝ վասն զի գիշերը վրայ հասած էր, կը հսկեն այդ նոր «Շապրոլի ամրոց»ին շուրջը։ Ամբողջ գիշերը այդպէս կ'անցնի։ Առտուն Էնձերի այդ ընթացքը ամէն կողմ իմացուած ըլլալով, առջի օրուընէ աւելի բազմութիւն մը կը հաւաքուի անոր շուրջը։ Հարկ կ'ըլլայ այդ փողոցին ամէն կողմերը պաշարել հեծեալ ոստիկաններու միջոցաւ։ Վերջապէս իրիկուան Էնձեր, քանի հինգ ժամ ոստիկանութիւնը յոգնեցնելէ ետքը, անձնատուր կ'ըլլայ։ Փիղին պահապաններէն մէկը՝ գործնոցով կը մօտենայ անոր, հում միսի կտոր մը ներկայացնելով։ Էնձեր անմիջապէս պատիճը կ'երկարէ, բայց պահապանը ետ կը քաշուի և այդ կերպով կը պարտաւորէ փիղը իրեն հետեւիլ մինչեւ իր տեղը։ Կէս ժամ ետքը անցուդարձը կը վերսկսի։ Բարիզի թերթ մը կ'ըսէ թէ․․․ չի կարծուիր որ Էնձեր դատուի Գերագոյն Ատեանի մը առջեւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԲՐՈՖԷՍԷՕՐԸ.—Լոնտոնէն կը գրեն թէ բրոֆէսէօր Շուպիրտ անցեալ շաբթու իր բնակարանին մէջ գտնուեր է քունքէն զարնուած ռեվոլվերի գնդակով մը։ Բրոֆէսէօրը երեք ամիսէ ի վեր կեանքէն ձանձրացած էր։ Գաւառային կաճառի մը ներկայացուցած էր գիտական աշխատութիւն մը, բայց չէր ընդունուած։ Այդ պատճառով որոշած էր այլեւս չապրիլ այդ պարտութենէն ետքը, և անկէ ի վեր միշտ անձնասպանութիւն կը փորձէր։ Նախ ինքզինքը Թէմզ գետը նետել ուզեց կամուրջէ մը, սակայն նաւամատոյցի մը վրայ ինկաւ. բրոֆէսէօրին ոտքը երեք տեղէն կոտրեցաւ այնչափ գէշ կերպով որ հարկ եղաւ կտրել այդ ոտքը։ Ոստիկանութեան դատարանն ալ մէկ անգլիական ոսկիի տուգանքի դատապարտեց զայն։ Բրոֆէսէօրը վճարեց այդ տուգանքը և դարմանուելէ ետքը նորէն սկսաւ իր յուսահատական փորձերուն։ Իրիկուն մը նետուեցաւ Թղթատար կառքի մը տակ, բայց դարձեալ չյաջողեցաւ, վասն զի ձախ թեւը ջախջախուեցաւ։ Բրոֆէսէօրը անմիջապէս հիւանդանոց տարուեցաւ, ուր կտրեցին մէկ թեւն ալ։ Այս անգամ բրոֆէսէօրը տասը ոսկիի տուգանքի դատապարտուեցաւ։ Վերջապէս անցեալ շաբթու բրոֆէսէօրը նստարանի մը վրայ ընկողմանելով, ռեվոլվերը քունքին պարպեց և վերջ տուաւ իր կեանքին։ Այս անգամ ալ եթէ չյաջողէր, հաւանօրէն երկու հարիւր ոսկի տուգանքի պիտի դատապարտուէր։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Պիթլիսի Նահանգին Էվգաֆի հաշուակալ անուանուեցաւ Սէլֆիչէի Էվգաֆի Տեսուչ Ճէվտէթ էֆ.։

—Քէրքուք գաւառին Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Մինթէֆիքի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Իզզէթ էֆ. որուն յաջորդեց Քէրքուքի Նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Մուսթաֆա Նուրի էֆ.։

ԹՈՒՐԻՆՈՅԻ ԿՈՄՍԸ, ինչպէս Պաշտօնական Զեկոյց մը երէկ ծանոյց, առջի իրիկունը պալատական կառքերով կայս. պալատ գնաց։ Կոմսին կ'ընկերանային իր Թիկնապահը՝ Քարբէնէթթոյի կոմսը, Իտալիոյ դեսպանը և դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեաները։ Թուրինոյի կոմսը նախ պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, Ն. Վեհափառութիւնը ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց կոմսին, իմթիազի ոսկի և արծաթ չքադրամները՝ Իտալիոյ դեսպան Պ. Բանսայի և երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ թիկնապահ Քարբէնէթթօ կոմսին։ Կայս. հացկերոյթին ատեն Թուրինոյի կոմսը պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին աջ կողմը բազմելու և դեսպան Պ. Բանսա ալ ձախ կողմը։ Սեղանին մէկ կողմը բազմած էին կայսերազուն իշխանները, Մեծ-Եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշա, դատական Նախարար Ապտիւրրահման փաշա, Պետական Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, կոմսին թիկնապահը կոմս Քարբէնէթթօ, Իտալիոյ դեսպանատան խորհրդական Կալլինա կոմսը, դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Սինեորէլլի, հազարապետ Լէոնարտի, դեսպանատան քարտուղար Քարլոնի մարքիզը, Իտալիոյ ընդհանուր հիւպատոս Մացա կոմսը. իսկ միւս կողմը՝ արքունեաց հրամանատար Ղազի Օսման փաշա, զինուորական քննիչ յանձնաժողովին դեր-նախագահ Էտհէմ փաշա, կայս. պալատան առաջին քարտուղար Թահսին պէյ, առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ և ուրիշներ։ Արարողապետ Իպրահիմ պէյ թարգմանի պաշտօն վարեց։ Կայս. պալատան նուագածուներու խումբը հացկերոյթին ատեն անընդհատ գեղեցիկ կտորներ նուագեց։ Սեղանէն ետքը Թուրինոյի կոմսը, դեսպան Պ. Բանսա և առաջին թարգմանը ուրիշ սրահ մը առաջնորդուեցան, ուր Վեհ. Սուլթանը հաճեցաւ տեսակցիլ։ Կոմսը ըսաւ թէ մեծ հաճոյք կը զգար օսմանեան մայրաքաղաքը այցելելէն։ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա թարգմանի պաշտօն կը վարէր։ Կոմսը ու դեսպանը գիշերուան ժամ 3ին մեկնեցան։

—Թուրինոյի կոմսը երէկ, հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ, այցելեց Մեծ Շուկային զանազան մասերը եւ Պէզէսթէնը։

—Թուրինոյի կոմսը վաղը Սէլամլըքի ներկայ գտնուելով հրաժեշտի ողջոյնը պիտի մատուցանէ Վեհ. Սուլթանին։

—Կոմսը երէկ իրիկուն Իտալիոյ դեսպանատան մէջ ճաշեց։

ՍՊԱՐԱՊԵՏ Րիզա փաշա բոլորովին ապաքինած ըլլալով, երէկ ներկայ գտնուեցաւ նախարարաց Խորհուրդին, և այսօր ալ պաշտօնատեղին պիտի երթայ։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա, առջի օրը, Թուրինոյի կոմսին ընդունելութեանը համար կայս. պալատ գտնուելով, չկրցաւ Բ. Դուռը երթալ։

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Անտիոքի Ասորիներու Պատրիարքը պատիւ ունեցեր է Ֆրանց Յովսէփ կայսեր ներկայանալու։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ վարչութիւնը որոշեց ընդունիլ Եգիպտոսէն եկած պտուղները և թարմ բանջարեղէնները. նաև թղթատարական ծրարները։ Թղթատարական պայուսակները պիտի չախտահանուին։ Պասրայի ժամանումներուն համար որոշուած տասը օրուան քարանթինան վերցուած է։ Պասրայէն կը հեռագրեն թէ ուրբաթ օրը Ամարէի և Նահանգին կեդրոնին մէջ քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահեր։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախորդ անգլիական պատուիրակ Սըր Էտուարտ Լօու որ Լոնտոն գացած էր, երէկ մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Ուաշինկթընի հոլանտական դեսպան տոքթ. Ֆոն Վէքէրլէն, Թագուհիին հրամանագրով, Կ. Պոլսոյ դեսպան կարգուած է փոխանակ Վան Տէր Սթալ Վան Բիէրշիլի որ Բեդերսպուրկի դեսպան անուանուած է։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Յունաց Պատրիարքին ընտրութեան եղանակը որոշուած է։ Ընտրողական ժողովը պիտի կազմեն նոյն պատրիարքութեան բոլոր եկեղեցականները թէ՛ Եգիպտոսի մէջ և թէ՛ անկէ դուրս գտնուող։ Նաև Եգիպտոսի գլխաւոր քաղաքներուն և Եգիպտոսէն դուրս գտնուած և նոյն պատրիարքութեան իրաւասութեանը ենթարկուած օրթոտոքս հասարակութեանց պատուիրակները։

ԸՆԴԾՈՎԵԱՅ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼ. — Երէկ ծանուցինք թէ Պ. Քոթառ արտօնութիւն խնդրած է Եաֆայէն ու Աքքայէն անցնող հեռագրական այն թելը որ պիտի միանայ Մարսիլիա-Ծիպութիի հեռագրական ընդծովեայ թելին։ Պ. Քոթառ առաջարկեր է որ հեռագրական պաշտօնեաները օսմ. հպատակներ ըլլան, Ընկերութեան կողմէ ընտրուած և կայս. կառավարութեան կողմէ վաւերացուած։ Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսչութիւնը այդ գիծին հաստատումովը տարեկան ամենէն քիչը 25.000 ոսկիի հասոյթ մը պիտի ունենայ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ Ֆրանսական նաւաբաժինը որ Իզմիր կը գտնուէր, դէպ ի Թուլոն ճամբայ ելեր է։ Սէլանիկի նաւահանգիստին մէջ քանի մը օր պիտի կենայ։

—Միջերկրականի աւստրիական նաւաբաժինը որ վերջերս Հանեա հասած էր, Ծնունդին Բոլայի նաւահանգիստը պիտի դառնայ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Եգիպտոսի երկաթուղիներու վարչութիւնը ներկայ ելմտական տարեշրջանին սկսելէն ի վեր 1,130,000 եգիպտական ոսկի վճարած է Հանրային Պարտքի Սնտուկին, իբր անոր բաժինը։ Անցեալ տարի երկաթուղիներու վարչութիւնը միեւնոյն թուականին 1 միլիոն 10 հազար ոսկի վճարած էր։

—Պէլճիքայի Լէոփոլտ թագաւորը այս ձմեռ Եգիպտոս պիտի այցելէ։

—Գահիրէի հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Կրիթարիս վերջերս պտոյտ մը կատարեր է Զագազիկի, Մանսուրայի և Թանթայի մէջ։

—Անգլօ-եգիպտական Ընկերութիւն մը կազմուած է Վերին ու Ստորին Եգիպտոսի մէջ կարգ մը ճահիճներ մաքրելով, մշակելի հողեր առաջ բերելու նպատակով։ Կառավարութիւնը այդ հողերուն մէկ մասը իրեն պիտի սեպհականեցնէ. իսկ մնացած մասը Ընկերութեան պիտի պատկանի։

—Երկաթուղին մինչեւ քսան քիլոմէթր մօտեցած է Խարթումի։

—Ֆէրտինան Լէսէփսի ընտանիքը անցեալ ուրբաթ Աղեքսանդրիայէն ճամբայ ելեր է, Ֆրանսա դառնալու համար։

—Լորտ Քիչնէր մօտերս Գահիրէ երթալով քանի մը օր հոն պիտի մնայ Սուտանի քաղաքային վարչութեան բարենորոգմանց և Սուտանը եւրոպական վաճառականութեան առջեւ բանալու մասին բանակցելու համար։

—Աղեքսանդրիոյ առջեւ քարափի մը շինութիւնը վերջնական հանդամանք ստացած ըլլալով, շինութիւնը նուազուրդի պիտի դրուի դեկտ. 7էն սկսեալ։ Նուազուրդին մասնակցողները քսանըհինգ հազար ոսկիի երաշխաւորութեան գումար մը պիտի տան։

—Զրոյց կայ թէ քանի մը տարիէ ի վեր Սուտանի մէջ հաստատուած եւրոպացի 25 վաճառականներ հրաման ստացեր են մինչեւ մէկ շաբաթ հեռանալ անկէ։

—Պ. Սթրէթէր և Ընկերութիւնը որոնք Քէնէի արեւմտեան կողմը զմրուխտի հանքի մը մենաշնորհը ստացած են, սկսած են խուզարկութիւն կատարել տալ։

ՀԻՃԱԶ երթալիք ուխտաւորներուն համար Հնդկաստանի իսլամները երկու հարիւր պարկ բրինձ ղրկած են։ Ասոնք Ճիտտէ հասած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը հրամայած է առանց մաքսի զանոնք ընդունիլ։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ.—Կայս. կառավարութենէն մենաշնորհ խնդրուած է՝ Պրուսայի Գարահիսար գաւառակին մէջ գտնուած Էքշի Սու անուն հանքային ջուրը շահագործելու համար։ Իգդամ կ'ըսէ թէ այդ ջուրը կը գտնուի Կաջըր Կէօլի հողերուն մէջ որոնք տեղւոյն կրթական վարչութեան կողմէ կը շահագործուին և որոնց հասոյթը Պրուսայի նախնական վարժարաններու ծախքերուն յատկացուած է։ Կրթական նախարարութիւնը գրեր է ձեռնհաս պաշտօնարանին՝ նկատողութեան չառնել այդ մենաշնորհի աղերսագիրը, վասն զի տեղւոյն վարժարաններուն մատակարարութեանը պիտի վնասէ։

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ.—Ծանուցուեցաւ թէ ձեռնհաս պաշտօնատունը մտադիր է Կ. Պոլսոյ մէջ նոր դրութեան և առողջապահական կանոններու համաձայն թատրոններ կառուցանել տալ։ Հիմա խնդիր եղած է թէ այդ որոշումը մինչեւ որ գործադրուի, հիմակուան թատրոններուն մէջ ներկայացումները պիտի արտօնուին թէ ոչ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Ընկերութեան հասոյթը որ անցեալ տարի 23,000 ոսկի էր, այս տարի 50,000 ոսկի եղած է։

ԱՂԻ ՋՏԱՐԱՆ.—Պոլեան Մինաս պէյի արտօնութիւն տրուած է Կ. Պոլսոյ եւ Նահանգաց մէջ աղի զտարաններ հաստատելու համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ անթերի գործադրելու համար այն որոշումը, որով օսմ. հիւպատոսարաններու մէջ արկղակալի պաշտօն վարողները իրենց պաշտօնատեղին ուղեւորելէ առաջ, արտաքին գործոց նախարարութիւնը անոնցմէ պատուաւոր ու հաստատուն երաշխաւորութիւն մը պէտք է առնէ։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ մէջ երկաթուղիի երկրորդ կայարան մըն ալ շինելու խնդիրը, որ Քաղաքապետութեան կողմէ Բ. Դրան մատուցուած էր, եպարքոսական հրամանով յանձնուեր է Պետական Խորհուրդին։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ սակացոյցերը նորոգելու նպատակով կազմուած յանձնաժողովը հրահանգ ստացաւ փութացնել իր աշխատութիւնը։

—Մաքսային վերատեսչութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ՝ մաքսատուններ հասած ապրանքներու փոխադրութեան և արտածման մասին տէրերուն դիւրութիւն ընծայելու համար։

ՄԷՏԻՆԷԻ մէջ կրթական նախարարութիւնը բարձրագոյն նախակրթարան մը պիտի հաստատէ։

ԵԱՆԵԱՅԻ կալուածատուրքի տեսուչ Աքիֆ էֆ., կըսէ Իգտամ, զեղծումներ գործած ըլլալուն համար դատաստանի պիտի ենթարկուի։

ՃԻՏՏԷԻ հոլանտական հիւպատոս կարգուած է Պ. Ուաքտէլտէն որուն պաշտօնը վաւերացած է կայս. կառավարութեան կողմէ։

ԱՅՏԸՆԻ Սէրայքէօյ գաւառակին գայմագամ Րէֆէթ պէյ Սոմա փոխադրուած և անոր յաջորդած է Սոմայի գայմագամ Ապտիւլգատէր էֆ։

ԱՆԳԼԻՈՅ մէջ գտնուած օսմ. հիւպատոսներու մասին կայս. կառավարութիւնը փոփոխութիւններ պիտի ընէ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ կառավարութիւնը ծանուցեր է Կ. Պոլսոյ դեսպանատան թէ ֆրանսական հիւանդանոցին համար 75,000 ֆր. յատկացուած է։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ.— Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը տեղեկագրած է ներքին գործոց նախարարութեան թէ Պէօյիւք Տէրպէնտէն մինչև Հայտար Փաշա վառելափայտի փոխադրութեան ծախքը չորս ոսկիէն երեքի զեղչուած է՝ առնուազն յիսուն վակոնով փոխադրութեանց համար և գործադրելի ամսոյս 6էն սկսելով, և թէ վաճառական մը յանձն առած է այդ զեղչեալ գինով 4.500 վակոն վառելափայտ փոխադրել Հայտար Փաշա։ Գասթէմունիի կուսակալութիւնը ծանուցած է ներքին գործոց նախարարութեան թէ Ագչէշէհրէն երկու հազար չէքի վառելափայտ ճամբայ հանուած են և թէ ուրիշ նաւամատոյցներ ալ մեծ քանակութեամբ վառելափայտ պատրաստ կայ, զորս ճամբայ հանելու համար օդերու բացուելուն կը սպասուի։

ԻԶՄԻՐԻ արուեստից Համիտիէ վարժարանին տեսչութիւնը երախտագիտութեան ուղերձ մը մատուցած է կայս. պալատ՝ նոյն վարժարանին ի նպաստ պատրաստուած տոմսերէն մաս մը վեհ. Սուլթանին կողմէ ընդունուած ըլլալուն համար։

ՍՈՒՐՐԷԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆԸ Պէշիկթաշէն Սկիւտար պիտի փոխադրէ Մախսուսէի Թէֆֆուրտաղը շոգենաւը։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը առջի օրը այցելութիւն տուաւ պուլկարական գործակատար Պ. Կէշովի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.—Իզմիրէն, այս շաբթու, Այտընի երկրաշարժէն արկածեալ վայրերը ղրկուեցան 370,000 ղրուշ։ Այտընի կուսակալին նախագահութեամբ կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովը մինչեւ հիմա 769,643 ղրշ. հաւաքած է։

ԻԶՄԻՏԻ գաւառին անտառներու քննիչ կարգուեցաւ Գոսովայի անտառներու քննիչ Արեւեան Յովսէփ էֆ., որուն յաջորդեց Իզմիտի անտառներու քննիչ Յովսէփ էֆ.։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ Ղալաթիոյ քարափին վրայ ատաղձագործի մը խանութին մէջ նաւթ թափուած ատեն, ամանը շրջեցաւ և փայտի տաշեղները բռնկեցան, սակայն շուտով առաջքը առին։

ՖՕԼՉ ԱՆԹՈՒԱՆ ԷՖ, Օսմ. կայս. Պանքային նախկին գործակատարը, որ չորս տարիէ ի վեր Բարիզ կը գտնուէր և ուր հաստատուած է ընտանեօք, երէկ իրիկուն Արեւելեան Ճեպընթաց կառախումբով մայրաքաղաքս եկաւ, քանի մը օր հոս անցընելու։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ կրկին անգամ դատեց Եորկի անուն սափրիչ մը որ Ճիպալիի մէջ իր խանութը դիտմամբ բռնկցուցած ըլլալուն համար ամբաստանուած էր։ Եորկի նախապէս նոյն դատարանին կողմէ թէև դատապարտուած, սակայն վճռաբեկ ատեանը, օրինական պատճառներով, բեկած էր այդ վճիռը։ Եղեռնադատ ատեանը երեկուան դատավարութենէն ետքը վերահաստատեց իր նախորդ որոշումը, որով Եորկի ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած է։

ԳՈՂԵՐ. — Ղալաթիոյ ոստիկանութիւնը իմանալով որ քանի մը գողեր Քէմէր Ալթըի մէջ բնակող Եանեացի Մարքոյի սենեակը պիտի մտնեն, հսկողութիւն կատարել տուաւ։ Արդարեւ այդ չարագործները երէկ ժամ 7ին նոյն տեղը գացին։ Ատոնցմէ Եորկի փուռին ետեւի դուռնէն ներս մտաւ. բայց ոստիկանները անմիջապէս ձերբակալեցին զայն։ Եորկի չուարելով՝ իր ներկայութիւնը արդարացընել ջանաց, ըսելով որ մէկը փնտռելու գացած է. վրան խուզարկուելով գողի գործիքներ գտնուեցան։ Միւս ընկերներն ալ նոյն տեղը ձերբակալուեցան։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ. — Երէկ Գրաքէօյի հրապարակին վրայ ժամագործ Պետրոս աղա, Բանկալթիի Իճատիէ փողոցէն, կառքի մը զարնուելով գետինը ինկաւ և երեսէն վիրաւորուեցաւ։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Կ. Պոլսոյ Երաժշտական Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ իր ընտանեկան Բ. նուագահանդէսը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ հինգշաբթի, 9/21 Դեկտ., գիշերուան ժամ 9ին (Ը. Ե.)։ Ցայտագիրը պիտի հրատարակենք յառաջիկային։

HYPOPHOSPHITE DE CHAUX

Երկար ատենէ ի վեր բժիշկներն ու գիտունները դեղ մը կը փնտռէին, որ կարենար բուժել կուրծքի հիւանդութիւնները. բայց իրենց փնտռտուքները միշտ առանց արդիւնքի մնացած էին։ Նոր աշխատութիւններու ձեռնարկուած էր մասնաւորաբար Բարիզի բժշկական Ակադեմիին և Լոնտոնի Պրոմթըն հիւանդանոցին կողմէ՝ որ հիւծախտաւորներու առջեւ միայն բաց է, և կատարուած քննութիւններէն սա հետեւութեան յանգած էին թէ կուրծքի սոսկալի հիւանդութիւնը՝ իր վերջին շրջանին չհասած, կրնար բուժուիլ Իբօֆօսֆիթ տը շոյի օգտակով։ Հազը, յօդացաւերը, քրտինքը, պրօնշիթը եւլն. իսկոյն տեղի կու տան անոր առջեւ և դժուարաշնչութեան ենթարկուողները կ'առողջանան զայն գործածելով։

ԱԶԳ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Կը ծանուցուի 4 առ 100 Թուրքիթէ պարտաթուղթ ունեցողներուն, թէ 1890 ապրիլ 15/27ի կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, այն բոլոր կտրոնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, յիշեալ պարտաթուղթերու Թ. 7 կտրոնները, որոնց պայմանաժամը կը լրանար 1894 մարտ 1/13ին, եթէ մինչև 1900 մարտ 12 գանձուած չըլլան, Օսմ. Հանրային Պարտքի սնտուկին ստացուածքը պիտի դառնան։

—Նոյնպէս կը ծանուցուի օսմ. հանրային պարտքի պարտաթուղթերէն ունեցողներուն, թէ 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրամանագրին Ժ. յօդուածի 5րդ հատուածին համաձայն, այն բոլոր կտրոնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մը մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, պայմանաժամնին 1894 մարտ 1/13ին լրացած թիւ 21 կտրոնները, որոնք գանձուած չըլլան մինչև 1900 մարտ 12, հանրային պարտքի Սնտուկին պիտի մնան։

4—16 Տնօրէնութիւն

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան մէկ քանի օրէ ի վեր անձնական տկարութեան պատճառաւ Պատրիարքարանէն բացակայ գտնուելուն, Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ՝ Փոխանորդարանի ընթացիկ գործերը պիտի վարէ անձնական քարտուղար Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեան։

—Խառն Ժողովը իր վաղուան նիստին մէջ հաւանաբար պիտի զբաղի նաեւ գաւառային քանի մը վիճակներու տրուելիք առաջնորդական ընտրութեան հրահանգի խնդրովը որ զբաղեցուց արդէն Կրօնական Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ ուր Ս. Պատրիարք Հայրը ներկայացուց՝ պաշտօնի վրայ գտնուող և անպաշտօն եկեղեցականներու մէկ ցուցակը, ինչպէս նաև ցուցակ մը այն վիճակներուն որոնք երկու տարիէ ի վեր տեղապահ միայն ունին։ Կրօնական Ժողովը, նկատողութեան առնելով այդ ցուցակը, հարկ տեսաւ որ առայժմ ընտրութեան հրահանգ տրուի Տիարպէքիր, Քէօթահիա և Տրապիզոն, որոնց համար ընտրելիներու հետեւեալ եռապատիկ ցուցակը կազմեց.

Տիարպէքիրի համար՝ Տ. Եզնիկ Վ. (արդի տեղապահը), Տ. Եզնիկ Վ. Գալփագճեան և Տ. Վահան Վ. Յակոբեան։

Քէօթահիայի համար՝ Տ. Մկրտիչ Վ. Աղաւնունի (արդի տեղապահը), Տ. Տաճատ Վ. Ոսկանեան և Տ. Եզնիկ Վ. Պապաեան։

Տրապիզոնի համար՝ Տ. Խոսրով Վ. Պէհրիկեան (արդի տեղապահը), Տ. Նիկողոս Վ. Ֆրանկիւլեան և Տ. Յովհաննէս Վ. Յակոբեան։

Խառն Ժողովը այս ցանկը հաստատելէ ետքը՝ ընտրութեան հրահանգ պիտի ղրկէ յիշեալ երեք գաւառները։

—Երեքշաբթի օրը, Կ. Պոլսոյ Վերաքննիչ ատեանի առեւտրական ճիւղը զբաղեցաւ, ինչպէս նոյն օրը ծանուցած էինք արդէն, Կիլիկիոյ հանգուցեալ Մկրտիչ Կաթողիկոսին ժառանգորդներուն և Օսմ. Պանքայի միջեւ եղած 500 ոսկիի ծանօթ դատովը։ Պատրիարքարանը այս դատին միջամտած էր տախիլի տավայի ազերսագրով մը որով կը յայտնէր թէ հանգուցեալ Կաթողիկոսը իր բոլոր շարժուն ստացուածքը վագֆի միւլք ըրած է ի նըպաստ Սսոյ վանքին, և թէ հետեւաբար Օսմ. Պանքային Հալէպի մասնաճիւղին թողուած 500 ոսկին ալ կը պատկանի յիշեալ վանքին։ Պատրիարքարանի փաստաբանը, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, հաստատելու համար իր պահանջումը, դատարանին ներկայացուց նոտարութեան կողմէ վաւերացուած գրութիւն մը որ հանգուցեալ Կաթողիկոսին ստորագրութիւնը կը կրէ, և որ կը հաստատէ վերոյիշեալ վագֆի միւլքին գոյութիւնը։ Դատարանը, լսելէ յետոյ երկու կողմերը (կաթողիկոսին ժառանգորդները և Պանքան) ինչպէս նաեւ միջամտող կողմը (Պատրիարքարանին փաստաբանը), մերժեց այս վերջինին կողմէ ներկայացուած ազերսագիրը։ Դատարանին յայտարարութեան համեմատ, ինք ձեռնհաս չէ վճռել իբր ապացոյց մէջ բերուած գրութեան վագֆի միւլք եղած ըլլալը, և ցորչափ ձեռնհաս դատարան մը այդ մասին վճիռ չարձակէ, առեւտրական ատեանը չի կըրնար զբաղիլ այս միջամտութեան խնդրովը։

Կը լսենք թէ Պատրիարքարանը այս որոշման դէմ վճռաբեկ ատեանին պիտի դիմէ։

—Օրթագիւղի Թաղ. Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ, հանգուցեալ Մաքսուտ Սիմոն պէյի ընտանեաց խնդրանօքը, թաղին քարոզիչ Տ. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի յառաջիկայ կիրակի առաւօտ յատուկ Պատարագ պիտի մատուցանէ ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն և յետ աւարտման Ս. Պատարագի՝ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, մասնակցութեամբ յատկապէս հրաւիրուած եկեղեցականներու և դպիրներու։

—Տիարպէքիրէն կը գրեն մեզ. «Ս. Սարգիս եկեղեցիին երկու ծերունի քահանաները որոնք Թաղ. Խորհուրդին հետ քէն ըրած ըլլալով՝ չէին յաճախեր եկեղեցի որ այս պատճառաւ գոց կը մնար, վերսկսան շարունակել իրենց պաշտօնը։ Երանի՛ թէ այս հաշտութիւնը վերջնական ըլլար։—Օդերը լաւ կերթան. հիւանդութիւնները նուազած են, բայց հացին գինը նոյնը կը մնայ»։

—Օրինակելի նուիրատուութիւն մը կը հաղորդուի մեզ, զոր հաճութեամբ կը հրատարակենք.

«Մայրաքաղաքիս Երիտասարդաց Քրիստոնէական Ընկերակցութեան տարեկան ժողովի զուտ հասոյթը եղած է 202ու կէս ղրշ., որուն կէսը Ընկերակցութիւնը նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին և միւս կէսը՝ Պարտիզակի մանչերու Որբանոցին»։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 դեկտ.— Բարեյուսոյ Գլուխէն կը հեռագրեն թէ Սկովտիացի զինուորներու հրամանատար Վօչուբ զօրավարը սպաննուեր է երկուշաբթի օրուան ճակատամարտին մէջ։

—Այսօր առնուած հեռագիրներու նայելով՝ Լորտ Միթուըն, երկուշաբթի օրը յարձակում մը փորձեր է Պօէրներուն դէմ։ Բուռն ճակատամարտ մը սկսեր է, սակայն Անգլիացիներէն այնչափ շատ մարդ կը սպաննուեր է որ Լորտ Միթուըն ստիպուեր է իր բանակը առաջուան տեղը վերադարձնել։ Անգլիացիներուն կորուստը շատ մեծ է։

—Զրոյց կայ թէ Լորտ Միթուընի բանակը պաշարուած է։

—Բիէթէրմարիցպուրկէն կը հեռագրեն թէ աղիքներու հիւանդութիւնը մեծ կորուստներ կը պատճառէ Հուայթ զօրավարին զինուորներուն մէջ։

—Լաս Բալմասէն (Քանարեան կղզիներ) կը հեռագրեն թէ զինուոր փոխադրող անգլիական շոգենաւ մը խրեր է։

—Պատերազմին ճախող լուրերը շատ գէշ տպաւորութիւն մը ըրին Լոնտոնի սակարանին մէջ։ Հարաւ-Ափրիկեան արժէթուղթերը ծախողներու թիւը կ'աւելնայ։ Ռանտ Մինը 35.50ի իջաւ և Չէրթըրըտը՝ 3 25ի։

—Հետեւակներու նոր զօրաբաժին մը և հեծելազօրքերու նոր կիսաբաժին մը ճամբայ պիտի հանուին։

—Անձկութիւնը շատ մեծ է։ Քիմպըլիի ու Լէտիսմիթի օգնութեան բանակներուն յառաջացման յապաղումը կարծեցնել կու տայ թէ Անգլիացիները պատրաստ չեն դէմ դնելու Պօէրներուն որոնք այդ երկու քաղաքներուն ճամբան կտրած են։ Չի կարծուիր որ Մաֆէքինկ երկար ատեն կարենայ դիմանալ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ՊԷՐԼԻՆ.—Լիպէրթ ու Պէպէլ երեսփոխանները խստիւ դէմ խօսեցան՝ Գերմանիոյ նաւատորմը աւելցնելու նպատակով ուզուած վարկին։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆԸ

ԲԱՐԻԶ.—Գերագոյն Ատեանը այսօր լսեց կարգ մը վկայութիւններ որոնք այնչափ կարեւոր չէին։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Այս գիշերուան ներկայացման պիտի մասնակցին նաեւ Օր. Աոիէլա «երկաթէ կինը» և Պ. Քրիսթօլ որոնք Բարիզի ձըմեռնային Սիրքին մէջ մեծ յաջողութիւն գտած են իրենց մարմնական ուժի արտակարգ փորձերովը։

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Օսմ. մաքսային 5 առ 100 տոկոսաբեր պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն թիւ 15 կտրոնները (որոնց պայմանաժամը լրացած է 1894 յունուարին եթէ գանձուելու համար ներկայացուած չըլլան մինչեւ յառաջիկայ դեկտեմբերի վերջը, պիտի ջնջուին։

Կ. Պոլիս, 9 դեկտ. 1899 3—8

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՔԱՐՏԷՍՆԵՐ
Ֆրանսական տառերով տպագրուած
4 տեսակ
Ա. տեսակ 10 ղրուշ
Բ. » 8 »
Գ. » 5 »
Դ. » 3 »

Կը ծախուին Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճատտէսի, թիւ 12, Ս. Պիլէզիկճեան գրատունը։ 5—6

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

2 Դեկտեմբեր 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 759.
Ջերմաչափ 11.
Օդը ամպոտ։
Կէս օր.— Ժամը 7.22։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	12
Սէլանիկ	—	7
Իզմիր	—	9
Հալէպ	—	—
Էնկիւրի	—	—
Պրուսա	—	9
Արտահան	11	—
Բեդերսպուրկ	10	—
Մոսկուա	8	—
Բարիզ	9	—
Վիեննա	8	—
Օտեսա	12	—
Սօֆիա	1	—
Աթէնք	—	11

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	34
Ամէնէն բարձր գին	»	24	39
Ամէնէն վար գին	»	24	33
Ռումէլիի երկթ. զոգ.	Ֆր.	123	—
Ամէնէն բարձր գին	»	123	62
Ամէնէն վար գին	»	123	—
ԲԱՑՈՒՄ 2 Դեկտ.			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Փ. Կ.	24	33
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	123	50
Օսմանիյէ		417	—
Ռէժի		287	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթ.		2	34
Երկրագործական Պանքա		—	—
Ծով. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Օ. Ո.	3	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	40
Թրամուէյ բաժնեթ.		610	—
» ժուիսանս		210	—
» պարտաթ.	Ֆր.	494	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	—	—
Քառաթ Ն. Պոլսոյ	»	479	—
Թրանսվալ	»	49	—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	30
Անգլիական ոսկի	»	110	27
Բոլ էմբէրիալ	»	90	
Քրիմից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
Մէթալիք	»	94	30
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	[illegible]	55
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	05
» » » չէք	»	104	35
Բարիզ » »	Ֆր.	23	02 1/2
» » » չէք	»	23	93
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	—	—
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 13 Դեկտ.			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	80
) գոց.	»	22	80
» » » Բ.		46	20
» » » Գ.	»	27	10
Օսմանիէ	»	417	—
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	125	25
Օսմ. Ռէժի	»	287	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	561	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	50
Քրէտի Լիոնէ	»	1000	
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	—	—
Իտալական Ռանթ	»	91	30
Թրանսվալ	»	51	—
Սպանիական արտաքին	»	66	80
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	280
Դրամագեղչ	»	03	
ՊԷՐԼԻՆ, 13 Դեկտ.			
Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	121	30
Անատ երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265
ՎԻԵՆՆԱ, 13 Դեկտ.			
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	—	—
» Լոնտոնի վրայ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	60	50
Օ.Մ. Ռէժի	»	134	—

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

1900
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ ՕՐԱՑՈՅՑ
Չորս լեզուաւ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՀԱՅԵՐԷՆ, ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱՐԷՆ
Ըստ հին, նոր եւ արաբական տոմարներու

Պարզ կազմ 3 ղրշ. լաքակազմ 5 ղրշ. ոսկեզօծ կազմ 8 ղրշ։ Կը գտնուի բոլոր թղթավաճառներու քով։

Կեդրոնատեղի Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ Թղթավաճառանոց։ Ֆինճանճըլար եօգուշու, թիւ 27, Ստամպօլ։ 11—20

ՈՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէմոն էֆ. Քույումճեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մէհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահտապուրուն
Խան, Օսմ. Պանքային դէմ

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852ին

Կեդրոնական գրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա «Լանքաշայր Ինշիւրընս Պիլտինկ Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչէսթէր։
Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ, կարասիք, վաճառականական ապրանք, եւն, եւն, ամենանպաստաւոր պայմաններով և սակերով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ'ընծայէ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ
Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՊՕՆՏ ՍԷԼԸՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա
52—104

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուներուք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ հանգուցեալ մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (93)

ՍԻՄՕՆ ՊՕՒԱԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Գ. ՄԱՍ

ԺԵ

ԿՈՒՆԿԼ-ՄԱՈՒՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Վերջապէս հասան։

Ռէն Մէժալոն իր գլխարկին շղարշը վար իջեցուց և Պէրթին ալ ըսաւ որ հագած վերարկուին գլխանոցը գլխուն անցընէ։

Անօգուտ զգուշութիւն մը ինքնին։

Այդ արդէն խիստ ամայի թաղին մէջ անսովոր չպիտի երեւար երկու կիներու կողմէ բժիշկին տրուած այցելութիւն մը։ Մանաւանդ որ Կունկլ-Մաունի տունը բաւական առանձնացած էր։

Երբոր դուռը զարկին, տօքթէօռը անձամբ բացաւ զայն և ըսաւ խիստ ուրախ ու ժպտուն դէմքով մը.

—Մտէ՛ք, կը սպասէի արդէն։

Պէրթ ներս մտաւ, բայց աշխատանոցին զարհուրելի երեւոյթը տեսնելուն պէս՝ սարսափէն գոյնը նետեց։

Տօքթէօռն ու իր «մայրը» խնդալ ըսկսան։

—Աղջիկս, ըսաւ տօքթէօռը, կը խոստովանիմ որ շատ անյարմար տան մը մէջ կ'ընդունիմ զձեզ։ Բայց ես գիտութեան նուիրուած մարդ մըն եմ, և գիտութիւնն ալ իր պահանջները ունի։ Եթէ երբեք կրցած ըլլայի զձեզ ընդունիլ Ժագօպ փողոցի իմ տանս մէջ, ա՛լ աւելի վայելուչ սրահ մը պիտի առաջնորդէի զձեզ։ Աւա՜ղ, դեռ զգուշութիւններու պէտք ունինք. քիչ մը վերջը պիտի գիտնաք թէ ինչո՛ւ։

Պէրթ ինքզինքը ապահովուած զգաց այս խօսքերէն զորս տօքթէօռը արտասանած էր շատ բնական կերպով մը։

Գիտենք արդէն թէ հակառակ կասկածոտ ըլլալուն, վախկոտ չէր։

Գլխուն եկած դժբաղդութիւնները զինքը քաջ աղջիկ մըն էին ըրած։

Անգամ մըն ալ մօրը բազուկներուն մէջ նետուեցաւ ու նորէն անոր ըսաւ թէ որչա՜փ երջանիկ էր զինքը գտնելուն համար։

—Բայց, աւելցուց, կարծեմ Պ. տը Նովուարն ալ հոս պիտի գտնուէր, անանկ չէ՞։

—Հոս չէ՞ որ հարցուց Ռէն Մէժալոն կատարեալ զարմանք մը կեղծելով։

—Վայրկեանէ վայրկեան անոր կը սպասեմ, պատասխանեց Կունկլ-Մաուն։ Բայց տիկիններ, ներեցէք որ ձեզի քիչ մը օշարակ հրամցնեմ։ Իրաւ է որ դեղս յարմար չէ, բայց մի՛ միայն դեղեր չէ որ կը գտնուին հոս։

—Ես բանի մը պէտք չունիմ, ըսաւ «Պէրթի մայրը» ժպտելով. բայց, դո՛ւն, սիրելի աղջիկս, ամբողջ ճամբան լալով անցուցիր։

—Խե՛ղճ աղջիկ, յարեց տօքթէօռը, որչափ ալ գոյնը նետեր է։ Տկար կը ըզգաք անշուշտ ինքզինքնիդ. ուրեմն սա սրուակը հոտուըտացէք ամէն բանէ առաջ։

Ու տօքթէօռը պզտիկ սրուակի մը խիցը հանելով Պէրթի քիթին մօտեցուց։

Խեղճ աղջիկը առանց բանէ մը կասկածելու հոտուըտաց, բայց իսկոյն գլուխը դառնալ սկսաւ։

Իրեն անանկ կ'երեւար թէ սենեակին մէջ գտնուող բոլոր առարկաները կեանք կ'առնէին իր շուրջը։

Երեւակայութիւնը աճագին համեմատութիւններ կու տար բոլոր ատոնց՝ որոնք կատարեալ սարսափ մը ազդեցին իրեն։

Վերջապէս ամէն բան անհետացաւ ու Պէրթ ինկաւ զգայազերկ։

—Լմնցա՛ւ, ըսաւ Կունկլ Մաուն՝ զայն թիկնաթոռի մը վրայ զետեղելով։

—Մեռա՞ւ, հարցուց Ռէն Մէժալոն անձկութեամբ։

—Ենթադրեցէք որ մեռած ըլլայ, պատասխանեց տօքթէօռը՝ որուն աչքերը տարօրինակ փայլ մը ստացած էին։ Ճշմարիտը սա է որ Պէրթ մեռած է.... աշխարհի համար։ Կ'երդնում որ ալ բնաւ անհանգիստ չպիտի ընէ ձեզ։

—Մնաք բարով ուրեմն... բարեբաղդաբար գործը շատ յաջող կերպով կատարուեցաւ։

Ու դուրս ելլելով մեկնեցաւ։

Երբոր Կունկլ Մաուն մինակ մնաց Պէրթի հետ, ըսաւ իսկոյն.

—Ո՛չ, ոչ, մեռած չէ....։

Անոր մօտեցաւ ու դանդաղօրէն սկսաւ քակել չփակին կոճակները։

Պէրթի սպիտակ ու փայլուն կուրծքը երեւան ելաւ։

Աճռելի բժիշկին դէմքը մարդկային ոչ մէկ դրոշմ կը կրէր։

—Իմս է հիմայ, իմս է, կ'ըսէր աչուըները ոլորելով։ Բայց մենք տղու խենթ սէրերը չէ որ պիտի ունենանք։ Գիտութիւնը... այո՛, գիտութիւնը պիտի նախագահէ Կունկլի և Պէրթի ամուսնութեան։

Յետոյ, ա՛լ աւելի կատաղի կերպարանք մը առնելով սկսաւ պոռալ.

—Օ՛ն, բոլորովին մերկ, բոլորովին մերկ...

Բայց ճիշդ այդ վայրկեանին ուժգնօրէն դուռը զարնուեցաւ։

—Սատանան տանի, ո՞վ է արդեօք, ըսաւ Կունկլ Մաուն։

Իսկոյն դրկեց Պէրթը ու զայն գաղտնի սենեակի մը մէջ պիտի պահէր՝ երբ դուռը կտոր կտոր եղած վար ինկաւ։

Ժաք ու Ժօլի Կէօլ ներս խուժեցին անմիջապէս։

ԺԶ

ՄԱՆՏՐԻՆԷ ՈՂՋՆՅԱԾ

Ընթերցողները անշուշտ գուշակեցին թէ ինչպէ՛ս Ժաք ու Ժօլի Կէօլ մինչեւ տօքթէօռին տունն էին հասած։

Մայր Սէն Մօնիքի քովէն մեկնելէն ետքը, Ժաք գնաց գտաւ Ժօլի Կէօլը։

—Ի՞նչ ըրիք, հարցուց այս վերջինը։

—Օրիորդ Պէրթ վանքին մէջ չի գըտնուիր այս պահուս։

—Ա՛հ, դժբաղդութիւն դժբաղդութեանց, գոռաց Ժօլի Կէօլ. շատ ուշ կը հասնինք։ Բայց ինչպէ՞ս կրցեր են զայն փախցնել։

Ժաք ամէն բան պատմեց անոր։

—Անպիտանները միջոցը գտեր են ուրեմն զայն եկեղեցիէն դուրս հանելու, ըսաւ Ժօլի Կէօլ՝ երբ Ժաք իր պատմութիւնը աւարտեց։

—Բայց որո՞ւ։

—Արդեօք ո՞ւր կրնան գտնուիլ հիմա։

—Բայց խնդրեմ, խօսեցէ՛ք, կը մեռցնէք զիս։

Ցանկարծ, Ժօլի Կէօլ գաղափար մը ունեցաւ։

Լալուէթ, ըսաւ ինքնիրեն, այս օրերս յարաբերութեան մէջ էր տօքթէօռ Կունկլ-Մաունի հետ. անպատճառ այս Բրուսիացին մասնակցութիւն մը ունի այս գործին մէջ։

Ժօլի Կէօլ ո՛չ թէ միայն լաւ լրտեսի մը յատկութիւնները ունէր, այլ նաև կրնար կատարել յաջողութեամբ վարել հարցաքննիչ դատաւորի պաշտօն մը։

Բնազդը իրեն իսկոյն գուշակել տուաւ տեղի ունեցածը։

Հասկցաւ թէ Լալուէթ ու տիւ Ռաժօ որոնք մեծ շահ ունէին Պէրթի անյայտացման մէջ, այս անգամ տօքթէօռին միջոցաւ ուզած էին իրենց ծրագիրը յաջողցնել։

Տարակոյս չկար թէ Պէրթ տօքթէօռին քով կը գտնուէր։

Ժօլի Կէօլ կռահեց նաև թէ Կունկլ-Մաուն չիտակ իր աշխատանոցը տարած ըլլայ Պէրթը, քանի որ այդ բընակարանին մէջ կրնար կատարել ապահովութեամբ ուզածը ընել։

Ու բոլոր ասոնք մտաբերելէ անմիջապէս ետքը, ըսաւ Ժաքի.

—Պարոն՛, կ'ուզէ՞ք Օր. Պէրթը տեսնել։

(Շարունակելի)

ԷՔԻԹԱՊԼ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց
Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն
Միայն 20 տարեվճարով
Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի
(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուան մէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը
Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ

489

ՏՕՔԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Վկայեալ ատամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սիթէ տը Բերա թիւ 1

Ի դիւրութիւն այն անձանց որոնք գներու սղութեան պատճառաւ տգէտ մարդոց դիմելով ակռաներնուն քայքայման պատճառ կ'ըլլան և իրենց առողջութիւնը կը խանգարեն, որոշած է սովորական գներու վրայ 0/0ին 30 զեղչ ընել, իր ամբողջ գործերը 3էն մինչեւ 20 տարի ապահովելով։

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.). կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։ Ատամնաբուժութիւն սորվիլ ուզողներու դիւրամատչելի պայմաններ։ 490

ԱՄԷՆՈՒՆ ՕԳՏԱԿԱՐ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն օժիտ կամ դրամագլուխ հայթայթել չորսթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնը առանց բժշկական քննութեան։

Այս տեսակ ապահովագրութիւն գործադրող է

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԴՈՐԻԱ

կենաց համար և արկածներու դէմ ապահովագրական ընկերութիւնը,
(Հիմնեալ արքայական հրամանաւ 1853ին

	Ֆրանք
Դրամագլուխ և պահեստք	239,189,580
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476

«ՎԻՔԴՈՐԻԱ. ԱՐԿԱԾ»

Միմիայն մէկ տարի չորսթական մէկ ֆրանք վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի ընդունելու համար

1. 10,000 ֆր. եթէ մահ պատահի։ 2. 15,000 ֆր. ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։ 3. 200 օր, 5 ֆր. ամէնօրեայ հատուցումը ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թիւնէլի արկածներու հետեւանքով։

Բոլոր Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ
Ցակորեան խան թիւ 71 Ղալաթիա
Ընդհանուր գործակալութիւն
Ցակորեան խան 12, 13 Կ. Պոլիս
Կը փնտռուին գործակատար-պաշտօնեաներ։
Դիւանատուն՝ Օսմ. Կայս. Պանքան
453 32—39

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակայ են ու չեն փութար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքնին կը թունաւորեն անզգալաբար, որովհետեւ կերակուրները եթէ բնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով ստամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հոտին, նեխին փոխանակ մարմնոյն սնունդ մատակարարելու, թունաւոր միքրոպներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'ապականի և ախորժակի պակաս, դժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելամաղձութիւն, ևն. առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն ունեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասուրը և ասոնցմէ ծագում առած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕՔԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքներ իրենց առողջութիւնը գտնելով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ կ'անհետի։

Տօքթ. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։

479 4—26

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատիկ ցաւած ակռաներն ալ [illegible] կը լեցնեն. [illegible]

Նորաձեւ [illegible], [illegible] ակռաներ կը պատրաստեն, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] միջոցաւ, [illegible]

Տ. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամէն օր, ([illegible]) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible] թիւ 1 [illegible]

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

CHles FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

Saxlehner, Bu
HUNYADI JÁNOS
BUDAI
KESERŰVIZFORRÁS
HUNYADI JÁNOS
Bitterwasserquelle
Andreas Saxlehner Budapest

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ համբաւ
ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ	Կամուրջէն Սկիւտար	Սկիւտարէն Պէշիկթաշ	Պէշիկթաշէն Սկիւտար
Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
— —	— —		
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —
— —	— —	— —	— —
2 —	2 50	1 50	2 —
2 45	3 25 Իսկ. Գուզկ.	2 35	2 45 Գուզկ.
3 30	3 50	3 50	4 —
4 —	4 30 Իսկ. Գուզկ.	5 —	5 10
4 40	5 30	5 45	6 27
5 20	6 15 Պէշիկթաշ	6 30	7 —
5 45 Պէշիկթաշ	6 50 »	7 15	7 50
6 30 »	7 40 »	8 20	8 35
7 15 »	8 25	8 50	9 —
8 —	9 —	10 — Գապթ. Պէշկ.	10 15
8 45 Պէշիկթաշ	9 40	10 40 » »	10 50
9 30	10 10 Գուզկ.	11 40	11 50
10 10 Պէշիկ. Գապթ.	10 40 »	12 5	12 10
10 30 Գուզկունճուք	11 —		
10 55 »	11 25 Գուզկ.		
11 15	11 45		
12 —	12 5		

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն Եւրոպա

Բորէգ 1 և 3 Լը Բելթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, առով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքդուար փողոց թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն էն 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապագային չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրէն չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Հ. Ու. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր
1898ի հասոյթք	34,775,462 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է [illegible]	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

[illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՌԷՊՊԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագին.

Ներով։ 572 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, Անանիատի խան. 20 21 22

QUINA LAROCHE

Նիհար, տժգոյն և ախորժակ չունեցող տղոց ու կիներու և հիւանդութենէ նոր ապաքինածներու համար, ըստ բժշկութեան, ամէնէն ազդու դեղը պողպատն ու քինինն է։ Պողպատը արիւնը կը թարմացնէ և կ'ուժովցնէ. իսկ քինինը՝ ստամոքսին պաշտօնը կը դիւրացնէ։ ՔԻՆԱ ԼԱՐՈՇ, այդ երկու ազդու դեղերէն բաղկացած ըլլալով իր նմաններուն մէջ ամէնէն առաջինն ըլլալը կը հաստատէ այն 16,600 ֆրանքի պարգեւը զոր ստացած է ֆրանսական կառավարութենէն։ Քինա Լարոշ Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ կը գտնուի։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը
(9 սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմրնս
Ցակորեան խան, Վօյվօտա փողոց
թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՂԻՄ ԵՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Ենի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զատօխ
Մարքուճճըլար, Զարչըլը խան, թիւ 21
194

Լ'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 230 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմն Նաքօ, » » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻԻՔ, կայս. և թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

[illegible] ՇՈԳԵՆԱՒ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1089	Գօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2905	Գրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անձէլօ	1541	Գօրսօ	885	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3708	Սիբրօ	1735
Արբօսգօ	2377	Ցիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1382	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Գօրօսինօ	1264	Տասօ	2333	Հօրատիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1785	Թասօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաբօ	1718	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Ներօ	1083	Թօբաօ	3827
Գրիֆֆալը	4431	Էալրօ	2464	Իտահօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ժուանօ	1080	Օնէյարիօ	4033	Թօրքիտօ	487
Գարիրօ	1337	Էրատօ	1481	Քիէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2299
Գամէօ	1244	Ֆլոտօ	954	Քօլաինօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆրիլանտ	1823	Քօվնօ	1700	Փլատօ	510	Վօլօ	1288
Զիբալօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1055	Ռիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2336
Սիւէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Ռինալտօ	1663	Ձէտօ	1859
Գիլօ	2897	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1206
Գօլօրատօ	4235	Գիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Թօնկօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն մեկնած է ամսոյս 29ին և դեկտ. 13ին (Ն. Տ.) հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 30 12 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 1 13 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քինոս)։
Եշ. 2 14 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 2/14 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 3 15 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 56

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դեկտ. 14ին Ժօրժի, Անատոլուի եզերքէն։
» 15ին Մինկրէլի, Մարսիլիայէն։
» 19ին Անադոլի, Մարսիլիայէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դեկտ. 14ին Ժօրժի, Մարսիլիա։
» 16ին Մինկրէլի, Նովօրօսիսք։
» 20ին Անադոլի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրօսիսք։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գոթհիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուլդոնիա	7268	Աթլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2168
Սեֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2245
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սցիթիա	4557	Թրինաքրիա	1399
Ալէփփօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1878	Կամբրիդա	1395
Շէրպուրկ	1614	Լուզանիա	1295
Փագանինի	4345		

Շէրպուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քարփինս, ընդհ. վաճառքով Լիվըրփուլէն հոս կը սպասուի դէպի դեկտ. 24 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ռամզէս	3000	Թիպա	2500
Ամպիս	3000	Նէքթանո	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քէօնոբուս	3000	Բէրս	2250
Սարդա	3000	Սֆինքս	2000
Մեմֆիս	3000	Քէօփրէն	1500
Հարլեքին	2500	Պալլէս	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ռուբբոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրփուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ